

درس هشتم: جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن

حدود ۲۱ سال پس از پایان جنگ جهانی اول، جهان بار دیگر گرفتار جنگی شد که مرگبارترین و ویرانگرترین حادثه تاریخ بشر شناخته می شود. ما در این درس زمینه ها، عوامل، آثار و پیامدهای مختلف این جنگ و مهم ترین تحولات سیاسی جهان پس از آن را بررسی و تجزیه و تحلیل خواهیم کرد.

جهان در فاصله دو جنگ بزرگ

در فاصله میان دو جنگ، جهان و مخصوصاً کشورهای اروپایی گرفتار مسائل و مشکلات بزرگی شدند که زمینه را برای جنگ جهانی دوم فراهم آورد. مهم ترین این مسائل و مشکلات را در نمودار زیر آورده ایم:

مهم ترین مسائل و مشکلات جهان در فاصله دو جنگ بزرگ

صلح ناپایدار و ناخشنودی از قراردادهای صلح ورسای ضعف جامعه ملل بحران اقتصادی ظهور حکومت های خودکامه کاملاً تک حزبی و نظامی گرا

صلح ناپایدار

معاهده ورسای که پس از جنگ جهانی اول به امضا رسید، به هیچ عنوان داوطلبانه و اختیاری نبود؛ بلکه قراردادی میان کشورهای پیروز و شکست خورده بود که طی آن طرف شکست خورده برای فرار از نابودی و به اجبار، آنچه طرف پیروز می گفت را پذیرفت. متفقین که دولت های پیروز جنگ بودند، هر یک به نوبه خود در ایجاد جنگ مقصر بودند ولی تمام تقصیرها را متوجه آلمان نموده و با تنبیه این کشور به روش های مختلف، زمینه های نارضایتی و بروز جنگ های بعدی را فراهم آوردند.

ضعف جامعه ملل

جامعه ملل که برای کمک به حل و فصل اختلافات کشورها و جلوگیری از دشمنی و جنگ میان دولت ها به وجود آمده بود، قدرت کافی برای تحقق این هدف و تصمیماتش، ضمانت اجرایی لازم را نداشت. حضور نداشتن برخی کشورها نقش مهمی در ناکامی و بی اعتباری بیشتر آن داشت که این کشورها عبارتند از: ۱ آمریکا که خود پیشنهاد تأسیس جامعه ملل را داده بود، به عضویت آن در نیامد. ۲ خروج ژاپن، آلمان و ایتالیا ۳ اخراج شوروی از جامعه ملل

بحران اقتصادی

- پس از جنگ جهانی اول، انگلستان ← با اتکا به منابع خود و ثروت مستعمراتش از عهده بازسازی ویرانی های ناشی از جنگ برآمد.
- آلمان به دلیل خرابی های حاصل از جنگ، از دست دادن مستعمرات و پرداخت غرامت های سنگین، اوضاع اقتصادی وخیمی داشت.
- ایالات متحده ← به برخی از کشورها مانند آلمان وام اعطا کرد اما ناگهان دچار رکود اقتصادی عظیمی شد که به دنبال آن، اقتصاد جهان به هم ریخت.

در سال ۱۹۲۲، ارزش مارک آلمان به اندازه ای سقوط کرد که از اسکاتس به جای سوخت، به عنوان کاغذ دیواری و برای پر کردن تشک استفاده می شد.

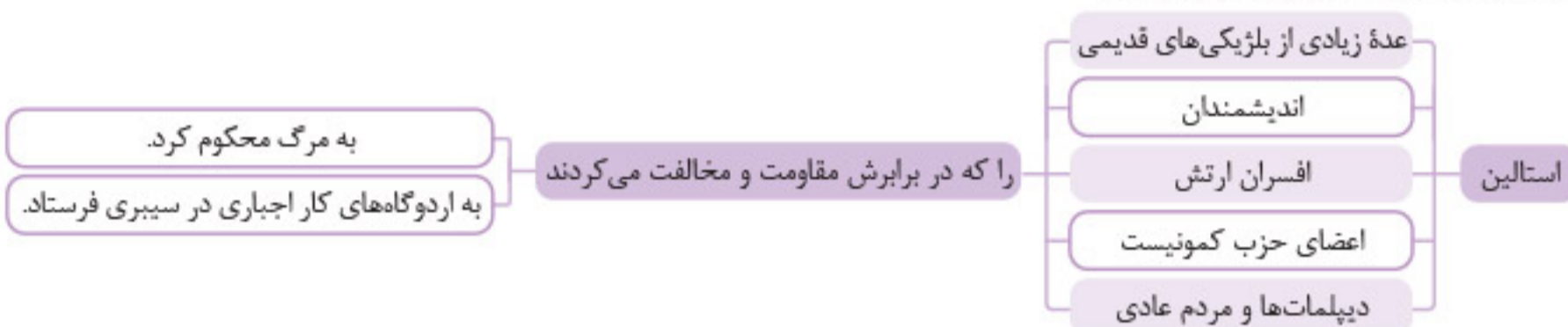
نکته: مسائل و مشکلات اقتصادی تأثیر به سزایی در روی کار آمدن حکومت های دیکتاتوری، به خصوص در اروپا داشت.

ظهور حکومت‌های خودکامه تک‌حزبی و نظامی

پس از پایان جنگ جهانی اول، امید به استقرار نظام‌های آزاد و دموکرات در اروپا و سایر نقاط جهان چندان دوام نیاورد و رژیم‌های دیکتاتوری یکی پس از دیگری سربرآوردند. این رژیم‌ها عبارت‌اند از:

۱ شوروی استالینی

پس از مرگ لنین، ژوزف استالین دبیر کل حزب کمونیست، رقیب قدرتمند خود را از سر راه برداشت و قدرت را در شوروی به دست گرفت و با تحکیم موقعیت سیاسی خود، مسیر دیکتاتوری را پیش گرفت.

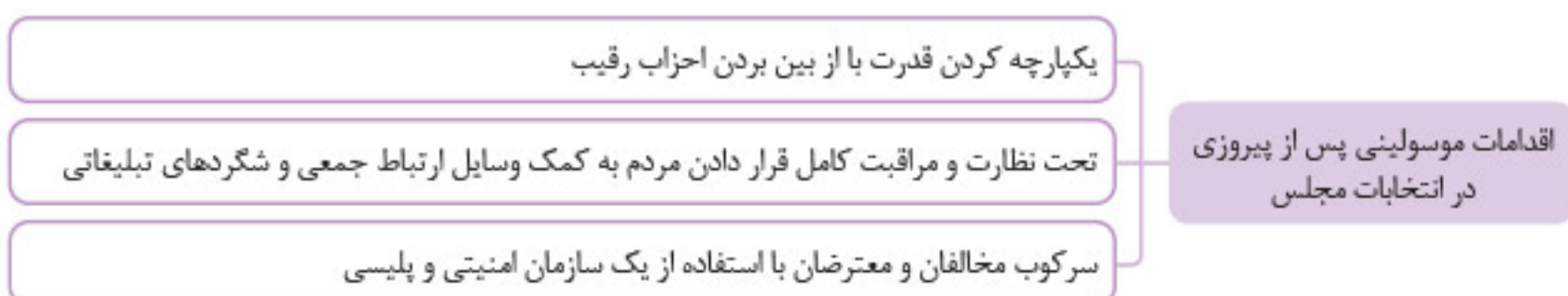
☆ **نکته:** با وجود بی‌اعتمادی و دشمنی که میان شوروی و آلمان وجود داشت، دو کشور با یکدیگر پیمان عدم تجاوز امضا کردند.

۲ به قدرت رسیدن فاشیست‌ها در ایتالیا

پس از جنگ جهانی اول، حکومت پادشاهی مشروطه ایتالیا در حل مشکلاتی مانند تورم، بیکاری، اعتصاب و ناآرامی‌های کارگری ناتوان بود. در نتیجه حزب کوچک فاشیست به رهبری بنیتو موسولینی قدرت را به دست گرفت.

سرانجام پادشاه ایتالیا با حمایت و تشویق صاحبان صنایع، زمین‌داران و نظامیان، موسولینی را به نخست‌وزیری منصوب کرد.

موسولینی تا حدود زیادی به وعده‌های خویش درباره کاهش بیکاری و تورم و پایان دادن به اعتصاب‌ها عمل کرد. **در نتیجه** بسیاری از مردم ایتالیا شیفته او بودند و از اینکه با رهبری او کشورشان در ردیف قدرت‌های بزرگ قرار گرفته، به خود می‌بالیدند.

روابط خارجی

موسولینی سودای احیای دوباره امپراتوری روم باستان و تسلط بر دریای مدیترانه و شمال آفریقا را در سر داشت.

تجاوز نظامی این کشور به اتیوپی در آفریقا بر پایه همین تفکر صورت گرفت.

۳ ظهور هیتلر در آلمان

به روند چگونگی به قدرت رسیدن هیتلر توجه کنید:

شکست آلمان در جنگ جهانی اول ← پناهنده شدن امپراتور وقت آلمان به هلند ← بر سر کار آمدن حکومت جمهوری در آلمان ← گسترش رکود و بیکاری به سبب امضای پیمان ورسای ← ناخشنودی مردم به سبب امضای پیمان ورسای و گسترش رکود و بیکاری ← سخنرانی‌های هیتلر از مشکلات آلمان به همراه توضیح راه‌حل‌های آن ← تأکید بر لغو پیمان ورسای و تجدید غرور و اقتدار ملی ← موفقیت نازی‌ها در انتخابات مجلس ← صدراعظم شدن هیتلر در آلمان با حمایت صاحبان صنایع، اشراف زمین‌دار و افسران ارتش ← قبضه کامل قدرت و برقراری نظام دیکتاتوری تک‌حزبی در آلمان

نازی‌ها

ملی‌گرایان افراطی و نژادپرست (مانند فاشیست‌ها) ————— شعار آن‌ها «آلمان بیدار شو» بود که تأثیر زیادی بر آلمانی‌ها گذاشت.

نکته: هیتلر عقیده داشت که آلمان برای به دست آوردن فضای حیاتی باید سرزمین‌هایی را در اروپا فتح کند.

هیتلر پس از قبضه قدرت، خود را پیشوا خواند و پس از به دست گرفتن زمام امور، قرارداد ورسای را لغو کرد و اقداماتی را انجام داد که در جدول زیر می‌بینید:

هیتلر و اعضای حزب نازی - دسامبر ۱۹۳۰

اقدامات هیتلر

اقدامات داخلی (پس از رسیدن به قدرت)

- برقراری نظام دیکتاتوری و تک‌حزبی
- متحول شدن تمام حزب‌های سیاسی به جز حزب نازی
- پاکسازی نیروی پلیس و سازمان‌های دولتی از افراد غیرنازی
- تأمین امنیت داخلی توسط پلیس مخفی موسوم به گشتاپو
- برپایی اردوگاه‌های کار اجباری برای مخالفان

همرانی و اقتصادی

- ساخت شبکه وسیعی از جاده‌ها و راه‌آهن
- ایجاد مؤسسات عمومی
- راه‌اندازی کارخانه‌های بزرگ به خصوص صنایع تسلیحاتی
- این اقدامات به بحران رکود و بیکاری در آلمان پایان داد.

نظامی

- گسترش ارتش و تشکیلات نظامی
- مجهز کردن ارتش به سلاح‌ها و فناوری‌های پیشرفته جنگی

روابط خارجی

- بستن پیمان‌های دوجانبه و چندجانبه با برخی کشورها
- پیش بردن برنامه‌های توسعه‌طلبانه سرحدی و سرزمینی

۴ توسعه‌طلبی نظامی ژاپن

در نیمه دوم قرن ۱۹م ژاپن به انجام اصلاحات اساسی و اخذ تمدن جدید غربی پرداخت. این دوره به **انقلاب میجی** معروف شد که توسط موتسوهیتو روی داد.

تغییر وضع ناتوان ژاپن در رویارویی با خطر جهانگشایی غربی
جبران عقب‌ماندگی‌های نظام قبلی

نتیجه

برداشتن اولین گام‌ها در راه صنعتی شدن
شروع به استعمار سرزمین‌های پیرامون خود

در نمودارهای زیر وضعیت ژاپن در جنگ جهانی اول و فاصله بین دو جنگ بررسی می‌شود.

به اتفاق مثلث پیوسته بود اما در مقایسه با انگلستان، فرانسه و آلمان زیان عمده‌ای متحمل نشد و اقتصادش در سال‌های پس از جنگ همچنان شکوفا بود.

ژاپن در
جنگ جهانی اول

از آنجا که اقتصاد ژاپن وابسته به واردات مواد خام بود، رشد صنعتی این کشور با قدرت نظامی و دریانوردی ارتباط تنگاتنگ داشت.

موتسوهیتو امپراتور ژاپن
در دوران انقلاب میجی

هدایت سیاست داخلی و خارجی در اختیار نظامیان بود و این کشور را در جهت توسعه‌طلبی نظامی سوق دادند.

از جامعه ملل خارج شد.

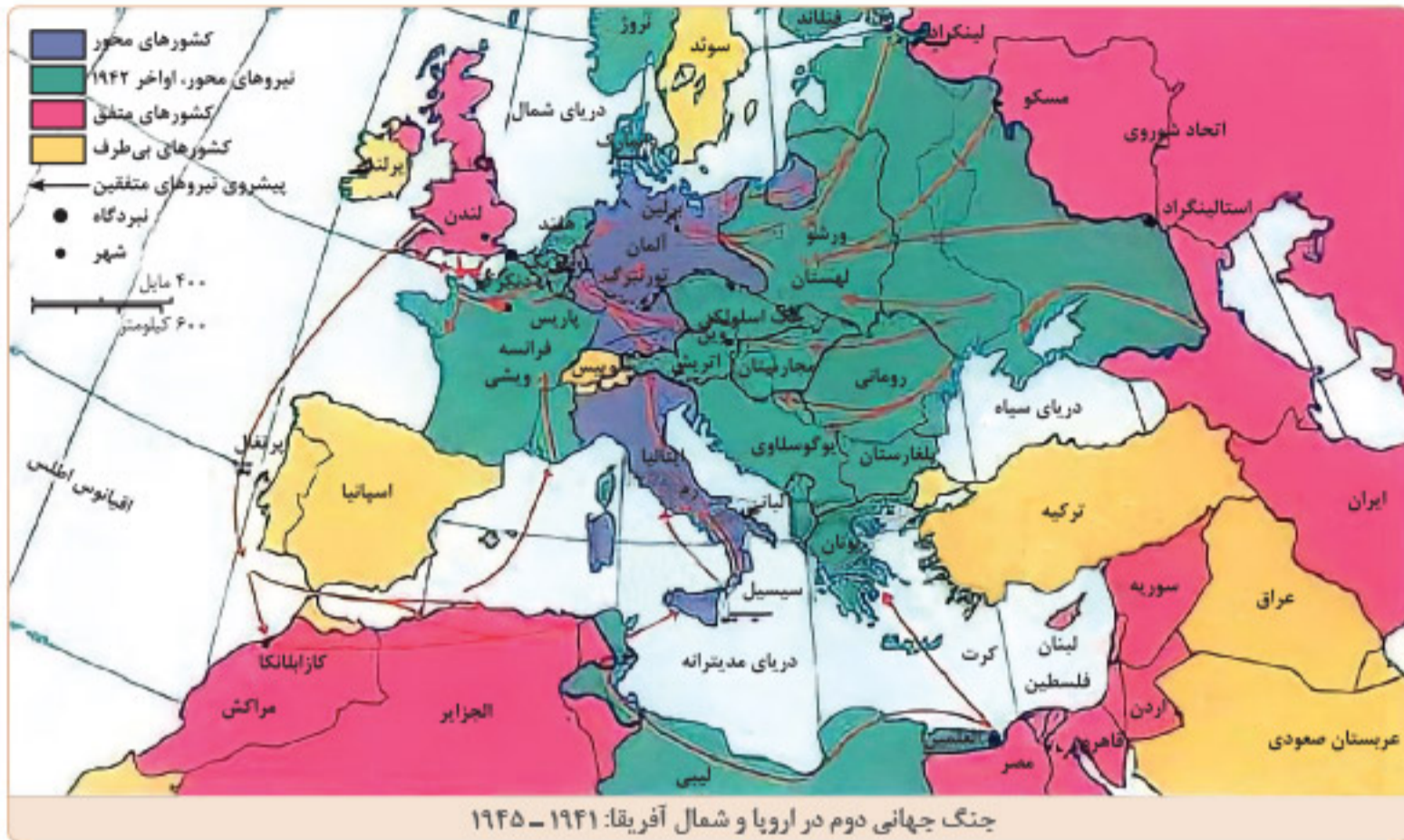
به کشورهای همسایه از جمله چین لشکرکشی کرد.

به همراه آلمان و ایتالیا کشورهای محور را شکل دادند.

ژاپن در فاصله
جنگ جهانی
اول و دوم

جنگ جهانی دوم (۱۹۳۹ - ۱۹۴۵ م)

<ul style="list-style-type: none"> • اول سپتامبر ۱۹۳۹ / شهریور ۱۳۱۸ • حمله برق‌آسای آلمان به لهستان و تصرف نیمه غربی این کشور • مصالحه آلمان با استالین و اجازه دادن به شوروی برای اشغال نیمه شرقی لهستان • اعلان جنگ انگلیس و فرانسه (متفقین) به آلمان به دنبال حمله به لهستان • تشکیل دولت‌های محور با اتحاد آلمان، ایتالیا و ژاپن • هجوم آلمان به فرانسه: اشغال این کشور به‌عنوان مهم‌ترین دستاورد ارتش نازی • درخواست آلمان از انگلیس برای تسلیم و ادامه جنگ توسط انگلستان به دلیل برخورداری از کمک آمریکا • هجوم نیروهای محور به شبه‌جزیره بالکان، اروپای شرقی و شمال آفریقا 	شروع جنگ و سال‌های پیروزی دولت‌های محور
<ul style="list-style-type: none"> • تهاجم آلمان به خاک شوروی علی‌رغم مصالحه با این کشور • ورود نیروهای آلمانی به بخش غربی شوروی • عقب‌نشینی نیروهای شوروی و آتش زدن مزارع و آذوقه‌ها • ایجاد مشکل برای آلمان‌ها به دلیل سرماي شدید و کمبود آذوقه • کمک نیروهای انگلستان و آمریکا به شوروی • انجام عملیات گسترده در شرق و جنوب شرق آسیا توسط ژاپن • حمله ژاپنی‌ها به ناوگان ایالات متحده آمریکا در اقیانوس آرام • ورود آمریکا به جنگ پس از حمله ژاپنی‌ها به نفع متفقین • شکست ژاپن و به زانو درآمدن ایتالیا • ورود نیروهای متفقین به فرانسه و آزاد شدن این کشور و سپس ورود به خاک آلمان 	پیروزی متفقین
<ul style="list-style-type: none"> • ورود نیروهای متفقین به برلین و خودکشی هیتلر • اشغال بخش شرقی آلمان توسط شوروی و قسمت غربی توسط انگلستان و آمریکا • محاکمه و مجازات تعدادی از فرماندهان و سران حکومت نازی در دادگاه نورنبرگ • بمباران اتمی دو شهر هیروشیما و ناگاساکی ژاپن توسط آمریکا 	پایان جنگ
<ul style="list-style-type: none"> • پایان رسمی جنگ با سقوط برلین و اعلام تسلیم از سوی ژاپن • مهلک‌ترین و مخرب‌ترین رویداد تاریخ بشر • کشته شدن ۴۰ تا ۵۰ میلیون نفر • بیشترین تلفات در روسیه و آلمان • صدمه دیدن بسیاری از کشورهای اروپایی، آسیایی و آفریقایی • مصائب جنگ: آسیب‌های اقتصادی، گرسنگی، بیماری‌های مسری، آوارگی و اختلال‌های روحی و روانی • تلاش آمریکا برای حاکم شدن بر جهان از طریق ایجاد نظم نوین جهانی 	آثار و نتایج جنگ

ایران در جنگ

در زمان جنگ جهانی دوم دولت ایران اعلام بی طرفی کرد. در آن زمان ایران روابط بازرگانی گسترده‌ای با آلمان داشت. انگلستان تلاش می‌کرد که از دادوستد آلمان با کشورهای بی طرف جلوگیری کند و این موضوع اعتراض حکومت رضاشاه را برانگیخت **در نتیجه** ایران از طریق شوروی به تجارت با آلمان ادامه داد.

حمله هیتلر به شوروی ← برهم خوردن معادله جهانی به زیان ایران ← اتحاد دوباره شوروی و انگلستان علیه ایران

در پی حمله آلمان به شوروی، حفظ منابع باکو برای روس‌ها و منابع نفت جنوب برای انگلیسی‌ها اهمیت حیاتی پیدا کرد.

خاک ایران مناسب‌ترین مسیر برای رساندن کمک تسلیحاتی متفقین به نیروهای شوروی بود.

نتیجه

دولت‌های شوروی و انگلستان از ایران خواستند که آلمانی‌ها را اخراج کند.

سرانجام به بهانه حضور نیروهای آلمانی در ایران، نیروهای شوروی و انگلستان در شهریور ۱۳۲۰ از شمال و جنوب به ایران حمله کردند اما ارتش ایران مقاومت چندانی نکرد و تنها درگیری مختصری به‌ویژه میان یگان‌های نیروی دریایی ایران با قوای متفقین رخ داد. **در نتیجه** در یاردار غلامعلی بایندر فرمانده این نیرو و جمعی از هم‌زمانش به شهادت رسیدند. پس از اشغال ایران رضاشاه وادار به کناره‌گیری از سلطنت و تبعید به جزیره موریس در جنوب‌غربی اقیانوس هند شد.

جهان پس از جنگ جهانی دوم

پس از پایان جنگ جهانی دوم، شوروی تسلط خود را بر اروپای شرقی اعمال کرد. آلمان به دو بخش تقسیم شد:

شرقی: تحت سلطه روس‌ها
غربی: تحت سلطه سایر دولت‌های متفق

بازماندگان جنگ (مانند آلمان و ژاپن):

۱. از داشتن نیروی نظامی مقتدر و مستقل محروم ماندند.
۲. اقتصاد و فرهنگ آنان تحت نفوذ فاتحان جنگ قرار گرفت.
۳. در بسیاری از بخش‌ها این نفوذ و اعمال نظر همچنان ادامه دارد.

عصر جنگ سرد

با پایان جنگ جهانی دوم و از میان رفتن آلمان، دشمن مشترک آمریکا و شوروی، همکاری بین این دو کشور تبدیل به بی‌اعتمادی، رقابت و تنش شدید شد و دو اصطلاح «بلوک غرب» و «بلوک شرق» رایج شد.

آمریکا و هم‌پیمانانش که دارای نظام سرمایه‌داری بودند ← بلوک غرب
شوروی و کشورهای اقماری آن به همراه کشورهای دارای نظام کمونیستی (مثل چین و کره شمالی) ← بلوک شرق

- آمریکا و شوروی دو ایدئولوژی مختلف برای اداره جامعه داشتند و در زمینه‌های مختلف علمی صنعتی، توسعه تکنولوژی، تجهیزات نظامی، فناوری جاسوسی و حتی ورزش و صنعت مُد، رقابت تنگاتنگ داشتند.
- آن‌ها برای جذب متحدین بیشتر، به برقراری اتحادها و پیمان‌های سیاسی و نظامی مانند **ناتو** و **ورشو** دست زدند.
- بین شوروی و آمریکا هرگز رویارویی نظامی و جنگ مستقیم اتفاق نیفتاد ولی **۱** رقابت و تنش‌های مکرر (مثل ساخت دیوار برلین) و **۲** جنگ‌های نیابتی باعث شد که از این دوران به عنوان جنگ سرد یاد کنند.

مشکلات اقتصادی و سیاسی در اتحاد جماهیر شوروی در نتیجه افزایش اعتراضات مردمی

دامن زدن بلوک غرب به مشکلات شوروی با استفاده از رسانه‌ها

موجب

فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و محو شدن بلوک شرق از صفحه تاریخ

◀ بازسازی و رونق اقتصادی اروپا

جنگ بخش وسیعی از اروپا و اقتصاد آن را ویران کرد اما کشورهای اروپایی برای بازسازی کشورهای خود به پا خواستند و با کار سخت و برنامه‌ریزی‌های مختلف، تحولات جدی را در کشور خود رقم زدند؛ به حدی که آن‌ها امروزه در زمینه اداره امور دنیای خود، از فاتحان جنگ نیز بالاتر رفته‌اند. در این مسابقه علمی و بازسازی جدی، ایران با حکومت گوش به فرمان بیگانه در زمان پهلوی دوم، نه به اندازه سی سال که چندین برابر آن از حرکت پرشتاب دنیا در بخش‌های گوناگون عقب ماند.

◀ تحولات شرق آسیا

در شرق آسیا نیز کشورهای چین و ژاپن تحت تأثیر پیامدهای جنگ جهانی اول قرار گرفتند که در جدول زیر آن را مقایسه می‌کنیم.

چین	ژاپن
<ul style="list-style-type: none"> • پس از شکست و تسلیم ژاپن، جنگ داخلی در چین بین ملی‌گرایان و کمونیست‌ها شدت گرفت. • آمریکا از ملی‌گرایان و شوروی از کمونیست‌ها حمایت می‌کردند. • کمونیست‌ها به رهبری مائو بر ملی‌گراها پیروز شدند و جمهوری خلق چین را تأسیس کردند. • حکومت و حزب کمونیست چین با وجود داشتن رابطه دوستانه با شوروی، همواره سیاستی مستقل را دنبال کرده است. 	<ul style="list-style-type: none"> • صنعتی‌ترین کشور آسیا که پس از شکست در جنگ جهانی دوم به اشغال آمریکا درآمد. • قانون اساسی جدید آن، دموکراسی را تقویت و قدرت سیاسی را از اختیار امپراتور و فرماندهان نظامی خارج و به نمایندگان منتخب ملت سپرد. • مردم این کشور با سخت‌کوشی و برنامه‌ریزی دقیق به موفق‌ترین قدرت پیشرو اقتصادی در جهان تبدیل شدند. • تولید صنعتی این کشور در سال ۱۹۵۳ به میزان تولید سال‌های آغازین جنگ جهانی دوم رسید.

◀ استقلال طلبی و استعمارزدایی

با پایان گرفتن جنگ جهانی دوم، حزب کنگره ملی در هندوستان به رهبری مهاتما گاندی، استقلال کامل این کشور را درخواست کرد و انگلستان به ناچار تسلیم شد. همچنین جنبش‌های استقلال طلبانه در جنوب شرقی آسیا و قاره آفریقا به نحو مسالمت‌آمیز به وقوع پیوست **در نتیجه** در کمتر از یک دهه (۱۹۵۵ - ۱۹۶۵) بیش از ۳۰ کشور مستقل آسیایی و آفریقایی از مستعمره‌های اروپاییان سربرآوردند. البته در الجزایر علی‌رغم سرکوب نظامی دولت فرانسه، مردم پس از سال‌ها مبارزه سخت بر استعمار پیروز شدند و به استقلال دست یافتند.

◀ فلسطین

یکی از مسائل مهم منطقه خاورمیانه و جهان اسلام، اشغال کشور مسلمان فلسطین و تأسیس رژیم غاصب اسرائیل است.

• عوامل مؤثر در به رسمیت شناختن دولت جعلی اسرائیل توسط سازمان ملل:

۱. فشار شبکه صهیونیسم بین‌المللی
۲. حمایت دولت‌های انگلیس و آمریکا
۳. سکوت بیشتر کشورهای مسلمان

• شاید برایتان این سؤال پیش بیاید که چرا فلسطین مهم است؟! پس به نمودار زیر خوب دقت کنید:

دلایل اهمیت فلسطین

مهد ادیان الهی و محل زندگی بسیاری از پیامبران و وجود اماکن مقدس بسیار در آن

قرار داشتن فلسطین در محل تقاطع و لولای سه قاره آسیا، آفریقا و اروپا

تشکیل دولت جعلی اسرائیل در منطقه و در قلب دنیای اسلام به‌عنوان هدف بلندمدت استکبار

عبور یکی از مهم‌ترین آبراه‌های جهان از این منطقه و فراهم شدن ارتباط بین غرب و شرق

خلاصه نموداری درس هشتم

مهم‌ترین مسائل و مشکلات جهان در فاصله دو جنگ بزرگ

درس نهم: نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران

نهضت ملی شدن صنعت نفت و کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ دو رویداد مهم و تأثیرگذار در تاریخ پرفراز و نشیب دوران معاصر ایران به شمار می‌روند در این درس شما با بررسی شواهد و مدارک تاریخی، زمینه‌ها، علل، آثار و پیامدهای داخلی و خارجی این دو رویداد را بررسی خواهید کرد.

نفت و اهمیت آن

در اوایل سده ۲۰م کشف منابع نفت در منطقه غرب آسیا توجه کشورهای استعمارگر و صاحبان صنایع بزرگ را به این مناطق به ویژه ایران که اکنون رتبه سوم ذخایر نفتی را دارد، جلب کرد.

در این بخش به وضعیت و تاریخچه نفت ایران طی سه دوره زمانی مظفرالدین‌شاه، پس از انقلاب مشروطه و اواخر قاجار و نیز اوایل دوران رضاشاه می‌پردازیم.

تاریخچه کشف و استخراج نفت ایران

بی‌شک همه ما می‌دانیم که کشور عزیزمان یکی از کشورهای نفت‌خیز جهان است اما آیا پیشینیان از این منبع غنی طبیعی آگاهی داشتند؟ بیایید نگاهی به دوران قاجار بیندازیم.

دوره مظفرالدین‌شاه

در دوران مظفرالدین‌شاه امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز در سراسر ایران به مدت ۶۰ سال در برابر ۱. ۲۰ هزار لیبره نقد، ۲. ۲۰ هزار لیبره به شکل سهام و ۳. ۱۶٪ سود خالص سالانه به یک انگلیسی به نام ویلیام ناکس‌داریسی واگذار شد.

فعالیت انگلیسی‌ها برای یافتن منابع نفت در مناطق مختلف ایران با فوران نخستین حلقه چاه نفت در منطقه مسجدسلیمان به نتیجه رسید و سپس شرکت جدیدی به نام «شرکت نفت پارس و انگلیس» تشکیل شد.

چاه‌های زیادی در منطقه مسجدسلیمان حفر کرد.

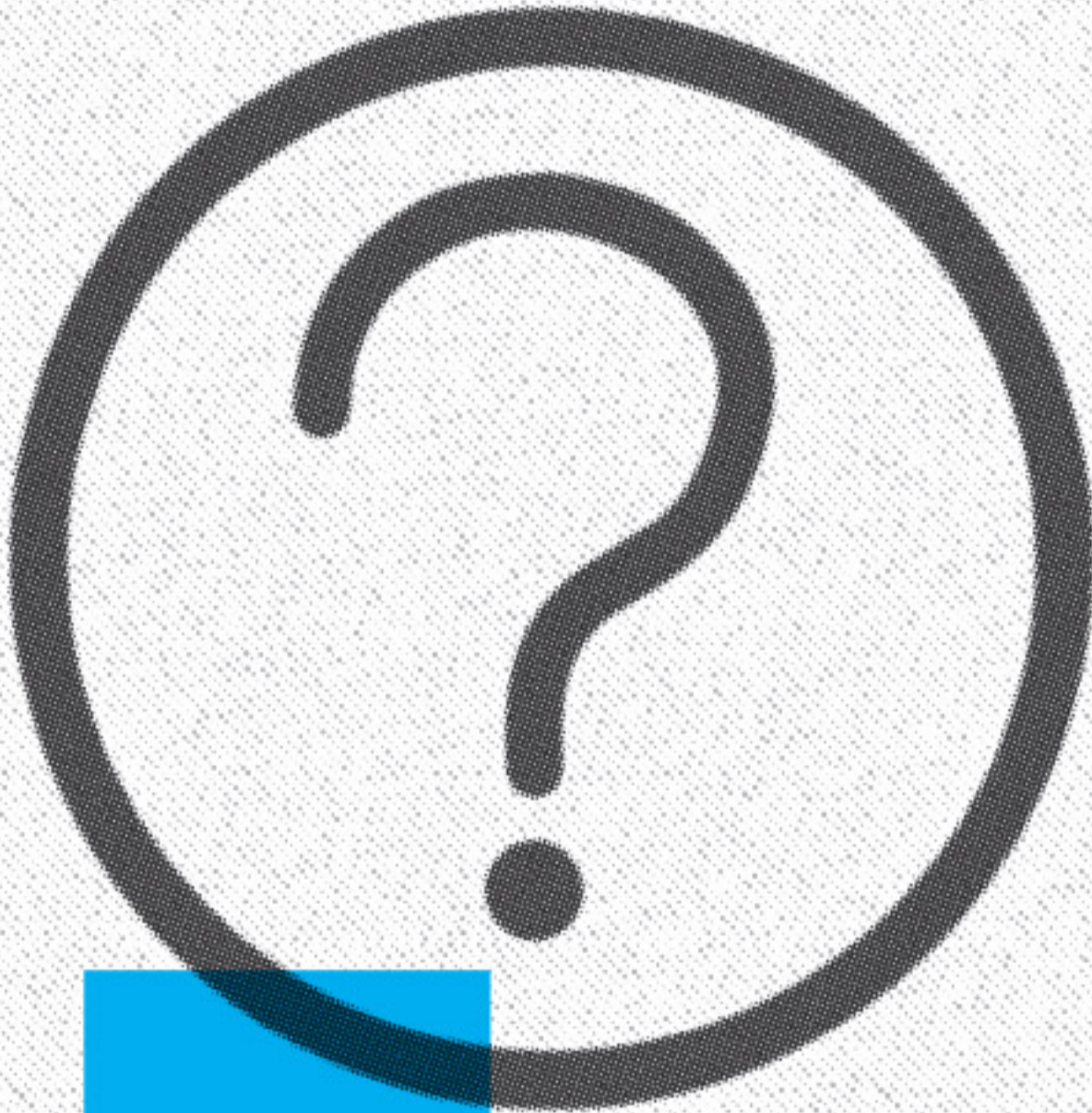
خط لوله‌ای از مسجدسلیمان تا آبادان کشید.

دولت انگلستان پس از پی بردن به ارزش و اهمیت منابع نفت ایران برای نیروی دریایی خود، ۵۱ درصد سهام این شرکت را خریداری کرد و حق نظارت کامل بر آن شرکت را به دست آورد.

به‌عنوان بازوی پر قدرت اقتصادی و سیاسی دولت انگلستان، زمینه‌اعمال نفوذ و مداخله بیشتر انگلیسی‌ها را در ایران فراهم آورد.

شرکت نفت پارس و انگلیس

بانک تست

درس هشتم: جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن

۱۶۱۵. همه موارد زیر از مهم‌ترین مسائل و مشکلات جهان در میان دو جنگ است؛ به جز:

- (۱) ضعف جامعه ملل
(۲) ظهور حکومت‌های خودکامه چندحزبی و نظامی
(۳) بحران اقتصادی
(۴) صلح ناپایدار و ناخشنودی از قراردادهای صلح ورسای

۱۶۱۶. کدام کشورها با خروج خود از جامعه ملل، موجب بی‌اعتباری بیشتر این نهاد بین‌المللی شدند و کدام کشور از ابتدا به عضویت جامعه ملل در نیامد؟
(پلاس ۱۴۰۴)

- (۱) فرانسه، ایتالیا و آمریکا - شوروی
(۲) آلمان، ژاپن و فرانسه - شوروی
(۳) آلمان، شوروی و ایتالیا - آمریکا
(۴) آلمان، ژاپن و ایتالیا - آمریکا

۱۶۱۷. اخراج کدام کشور از جامعه ملل، موجب بی‌اعتباری این نهاد بین‌المللی گردید؟
(خارج ۱۴۰۰)

- (۱) ترکیه
(۲) شوروی
(۳) آلمان
(۴) ایتالیا

۱۶۱۸. موارد زیر از دلایل ضعف جامعه ملل محسوب می‌شود؛ به جز:

- (۱) وجود حق وتو برای بعضی کشورها
(۲) فاقد قدرت کافی برای جلوگیری از جنگ میان دولت‌ها
(۳) نداشتن ضمانت اجرایی تصمیمات این نهاد
(۴) عضویت نداشتن برخی کشورهای مهم در این نهاد

۱۶۱۹. یکی از مسائل مهم جهان و به خصوص اروپا در دوران پس از جنگ جهانی اول چه بود و کدام کشور پس از جنگ جهانی اول، اقدام به اعطای وام به دیگر کشورها کرد؟
(پلاس ۱۴۰۴)

- (۱) تداوم و گسترش رقابت‌های استعماری - آمریکا
(۲) ظهور قدرت‌های جدید - انگلستان
(۳) بازسازی ویرانی‌های ناشی از جنگ - آمریکا
(۴) مسابقه تسلیحاتی - انگلستان

۱۶۲۰. مهم‌ترین دستاورد ارتش نازی، اشغال کدام کشور بود و هیتلر از کدام کشور خواست تسلیم شود و نیروهای متفقین در جنگ جهانی دوم، پس از آزادسازی کدام کشور وارد خاک آلمان شدند و سران حکومت نازی در کدام دادگاه محاکمه شدند؟
(پلاس ۱۴۰۴)

- (۱) فرانسه - انگلستان - فرانسه - نورنبرگ
(۲) لهستان - فرانسه - ایتالیا - لاهه
(۳) فرانسه - شوروی - فرانسه - لاهه
(۴) لهستان - انگلستان - ایتالیا - نورنبرگ

۱۶۲۱. کدام گزینه درباره شرایط انگلستان پس از جنگ جهانی اول درست است؟

- (۱) اقتصادش در جنگ کمتر آسیب دیده بود و اقدام به اعطای وام به دیگر کشورها کرد.
(۲) به اتکای منابع خود و ثروت مستعمراتش تا حدودی از عهده کار خرابی‌های ناشی از جنگ برآمد.
(۳) علاوه بر خرابی‌های حاصل از جنگ، مستعمراتش را از دست داد.
(۴) دچار گرفتاری و بحران و رکود اقتصادی عظیم گردید.

۱۶۲۲. کشور پس از شکست در جنگ جهانی دوم، با برنامه‌ریزی دقیق به موفق‌ترین قدرت پیشرو اقتصادی در جهان تبدیل شد و توانست پس از پایان جنگ جهانی دوم با جنبش استقلال‌خواهی علیه فرانسه به استقلال دست یابد و در سال ۱۹۱۷ میلادی با صدور اعلامیه نظر مساهد خود را با ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین اعلام کرد.
(پلاس ۱۴۰۴)

- (۱) آلمان - مراکش - آمریکا - لاهه
(۲) ژاپن - الجزایر - انگلستان - بالفور
(۳) ژاپن - مراکش - انگلستان - لاهه
(۴) آلمان - الجزایر - آمریکا - بالفور

۱۶۲۳. موارد زیر از اقدامات ژوزف استالین، دبیر کل حزب کمونیست شوروی است؛ به جز:

- (۱) از سر راه برداشتن رقبای قدرتمند خود
(۲) تبعید مخالفان به اردوگاه‌های کار اجباری
(۳) واگذاری متصرفات وسیعی از خاک روسیه به دولت‌های متحد
(۴) اجرای برنامه‌های مختلف اقتصادی و فرهنگی

۱۶۲۴. کدام یک از رهبران شوروی با اجرای برنامه‌های اقتصادی و فرهنگی، تحول چشمگیری در شوروی ایجاد کرد و کدام کشور به اتکای منابع خود و ثروت مستعمراتش تا حدودی از عهده بازسازی کشورش پس از جنگ جهانی اول برآمد؟

- (۱) استالین - آمریکا
(۲) لنین - آمریکا
(۳) استالین - انگلستان
(۴) لنین - انگلستان

۱۶۲۵. کدام یک از طرح‌های استالین با اعمال قدرت و خشونت بسیار آغاز شد؟

- (۱) طرح اشتراکی کردن مزارع کشاورزی
(۲) طرح تولید کالای سرمایه‌ای و سلاح‌های جنگی
(۳) گسترش مرزها و تسلط بر برخی کشورهای اروپای شرقی
(۴) اجرای برنامه‌های اقتصادی و فرهنگی

۱۶۲۶. اساس برنامه صنعتی استالین بر استوار بود و با کشور پیمان عدم تجاوز امضا کرد.

- (۱) تولید کالاهای سرمایه‌ای و سلاح‌های جنگی - آلمان
(۲) تولید کالاهای مصرفی و سرمایه‌ای - آمریکا
(۳) تولید کالاهای سرمایه‌ای و سلاح‌های جنگی - آمریکا
(۴) تولید کالاهای مصرفی و سرمایه‌ای - آلمان

۱۶۲۷. حکومت استالین در هرصه خارجی به دنبال چه مسئله‌ای بود و با کدام کشور پیمان عدم تجاوز امضا کرد؟

- (۱) به دست آوردن فضای حیاتی و فتح سرزمین‌هایی در اروپا - انگلستان
(۲) گسترش مرزها و تسلط بر برخی کشورهای اروپای شرقی - آلمان
(۳) به دست آوردن فضای حیاتی و فتح سرزمین‌هایی در اروپا - آلمان
(۴) گسترش مرزها و تسلط بر برخی کشورهای اروپای شرقی - انگلستان

۱۶۲۸. شیوه حکومت ایتالیا پس از جنگ جهانی اول چگونه بود و موسولینی رهبری کدام حزب را بر عهده داشت؟
 (۱) پادشاهی مشروطه - نازیسم (۲) پادشاهی مشروطه - فاشیسم (۳) جمهوری - نازیسم (۴) جمهوری - فاشیسم

۱۶۲۹. به چه علت مردم ایتالیا تا قبل از جنگ جهانی دوم شیفته موسولینی شده بودند؟

- (الف) کاهش بیکاری و تورم و پایان دادن به اعتصابها
 (ب) سودای احیای دوباره امپراتوری روم باستان
 (ج) قرار گرفتن ایتالیا در ردیف قدرت‌های بزرگ در زمان موسولینی
 (د) حمله نظامی به کشور اتیوپی و اشغال این کشور
- (۱) الف - د (۲) ب - د (۳) الف - ج (۴) ب - ج

۱۶۳۰. در بُعد روابط خارجی، موسولینی چه مسئله‌ای را در سر می‌پروراند و به کدام کشور آفریقایی حمله کرد؟

- (۱) احیای دوباره امپراتوری روم باستان - اتیوپی
 (۲) تسلط بر دریای مدیترانه و شمال آفریقا - لیبی
 (۳) احیای دوباره امپراتوری روم باستان - مراکش
 (۴) تسلط بر دریای مدیترانه و شمال آفریقا - الجزایر

۱۶۳۱. پس از خاتمه جنگ جهانی اول چه حکومتی در آلمان شکل گرفت و سازمان پلیس مخفی آلمان در زمان هیتلر چه نام داشت؟

- (۱) مشروطه پادشاهی - گشتاپو (۲) مشروطه پادشاهی - اس - اس (۳) جمهوری - گشتاپو (۴) جمهوری - اس - اس

۱۶۳۲. کدام گزینه در مورد «گشتاپو» درست است و هیتلر به عنوان رهبر حزب نازی بر چه مسائلی تأکید می‌کرد؟

- (۱) سازمان پلیس مخفی آلمان برای تأمین امنیت داخلی - به دست آوردن فضای حیاتی و فتح سرزمین‌هایی در اروپا
 (۲) سازمان پلیس مخفی آلمان برای تأمین امنیت مرزها - لغو پیمان ورسای و تجدید غرور و اقتدار ملی
 (۳) سازمان پلیس مخفی آلمان برای تأمین امنیت در مرزها - به دست آوردن فضای حیاتی و فتح سرزمین‌هایی در اروپا
 (۴) سازمان پلیس مخفی آلمان برای تأمین امنیت داخلی - لغو پیمان ورسای و تجدید غرور و اقتدار ملی

۱۶۳۳. کدام گزینه از اقدامات هیتلر پس از به دست گرفتن زمام امور، نیست؟

- (۱) لغو قرارداد ورسای
 (۲) به اجرا درآوردن برنامه‌های اقتصادی و عمرانی
 (۳) ساخت شبکه وسیعی از جاده‌ها و راه‌آهن
 (۴) تأسیس حزب نازی

۱۶۳۴. به عقیده هیتلر آلمان برای به دست آوردن فضای حیاتی باید چه اقدامی انجام می‌داد؟

- (۱) ارتش و تشکیلات نظامی را گسترش می‌داد.
 (۲) با برخی کشورها پیمان‌های دو یا چندجانبه امضاء می‌کرد.
 (۳) سرزمین‌هایی را در اروپا فتح می‌کرد.
 (۴) به رقابت‌های استعماری اروپاییان در آفریقا و آسیا وارد می‌شد.

۱۶۳۵. کدام گزینه در مورد عقیده هیتلر برای دست یافتن به فضای حیاتی درست است؟

- (۱) فتح سرزمین‌هایی در آسیا و آفریقا
 (۲) لغو قرارداد ورسای
 (۳) فتح سرزمین‌هایی در اروپا
 (۴) انعقاد پیمان‌های دوجانبه با برخی کشورها

(دی ۱۴۰۱)

۱۶۳۶. کدام مورد درباره اوضاع کشورهای شوروی، ایتالیا و آلمان در فاصله جنگ‌های جهانی اول و دوم، درست است؟

- (۱) نظام حکومتی آن‌ها، جمهوری بود، اما تنها یک حزب حق فعالیت داشت و رسانه‌ها ابزاری در دست دولت‌ها بودند.
 (۲) با مشکلات عدیده اقتصادی ناشی از جنگ جهانی اول مانند رکود، تورم و افزایش بیکاری مواجه بودند.
 (۳) با انگیزه‌های متفاوت درصدد گسترش مرزها، فتح سرزمین‌های جدید و تسلط بر برخی کشورها بودند.
 (۴) صاحبان صنایع، اشراف زمین‌دار و روزنامه‌نگاران در روی کار آمدن دولت‌های آن‌ها نقش اساسی داشتند.

۱۶۳۷. کدام عبارت درباره «انقلاب میجی» درست است؟

- (۱) برقراری آن توسط موتسوهیتو
 (۲) سیاست کشورگشایی و توسعه اراضی توسط ژاپن در اروپا
 (۳) متحول شدن قانون اساسی و ایجاد حکومت مشروطه در ژاپن
 (۴) پیوستن ژاپن به کشورهای اتحاد مثلث

(سراسری ۹۶)

۱۶۳۸. کدام عبارت درباره نخستین اولویت‌های ژاپن پس از انقلاب میجی درست است؟

- (۱) تغییرات اساسی در بخش نظامی و آموزش و پرورش
 (۲) پیوستن به دولت‌های محور آلمان و ایتالیا
 (۳) خروج از جامعه ملل و حمله به کشور چین
 (۴) تغییر وضع ناتوان ژاپن در رویارویی با خطر جهانگشایی غربی

۱۶۳۹. اقتصاد ژاپن پس از جنگ جهانی اول به کدام امر وابسته بود و پس از خروج از جامعه ملل به کدام کشور حمله کرد و به همراه کدام کشورها، کشورهای محور را شکل دادند؟

- (۱) قدرت نظامی و دریانوردی - چین - انگلستان و فرانسه
 (۲) واردات مواد خام - روسیه - انگلستان و فرانسه
 (۳) قدرت نظامی و دریانوردی - روسیه - آلمان و ایتالیا
 (۴) واردات مواد خام - چین - آلمان و ایتالیا

۱۶۴۰. کدام گزینه از نظر تقدم و تأخر زمانی درست است؟

- (۱) روی کار آمدن استالین قبل از بحران و رکود اقتصادی آمریکا و بعد از موسولینی بوده است.
 (۲) موسولینی بعد از استالین و قبل از بحران و رکود اقتصادی آمریکا نخست‌وزیر شد.
 (۳) بحران اقتصادی آمریکا قبل از روی کار آمدن موسولینی و استالین بوده است.
 (۴) هم‌زمان با روی کار آمدن استالین در شوروی، موسولینی در ایتالیا به قدرت رسید و سپس بحران اقتصادی آمریکا روی داد.

۱۶۴۱. کدام عبارت زیر در مورد ژاپن در جنگ جهانی درست است؟

- (۱) در جنگ جهانی اول به اتحاد مثلث پیوست و در مقایسه با انگلستان، فرانسه و آلمان زیان عمده‌ای را متحمل شد.
- (۲) در جنگ جهانی اول به اتفاق مثلث پیوست و در مقایسه با انگلستان، فرانسه و آلمان زیان عمده‌ای را متحمل نشد.
- (۳) در جنگ جهانی اول به اتفاق مثلث پیوست و در مقایسه با انگلستان، فرانسه و آلمان زیان عمده‌ای را متحمل شد.
- (۴) در جنگ جهانی اول به اتحاد مثلث پیوست و در مقایسه با انگلستان، فرانسه و آلمان زیان عمده‌ای را متحمل نشد.

۱۶۴۲. شروع جنگ جهانی دوم با حمله ناگهانی آلمان به صورت گرفت و به دنبال این اقدام، کدام کشورها به عنوان متفقین به آلمان اعلان جنگ دادند؟

- (۱) لهستان - انگلستان و فرانسه (۲) لهستان - آمریکا و انگلستان (۳) فرانسه - انگلستان و شوروی (۴) فرانسه - آمریکا و شوروی

(پلاس ۱۴۰۴)

۱۶۴۳. در کدام گزینه وجوه اشتراک «موسولینی» و «هیتلر» را می‌توان مشاهده کرد؟

- (الف) با استفاده از یک سازمان امنیتی و پلیسی، معترضان و مخالفان خود را سرکوب کردند.
 - (ب) تا حدود زیادی به وعده‌های خود درباره کاهش بیکاری، تورم و رکود اقتصادی عمل کردند.
 - (ج) در آهاز، برنامه‌های توسعه طلبانه سرحدی خود را با انعقاد پیمان‌های دوجانبه پیش بردند.
 - (د) پس از پیروزی در انتخابات مجلس، با انحلال سایر احزاب، نظام دیکتاتوری تک حزبی را ایجاد کردند.
- (۱) الف - ب (۲) ج - د (۳) الف - ج (۴) ب - د

۱۶۴۴. کدام عامل موجب گردید تا جنگ در شوروی برای آلمان‌ها با مشکل مواجه شود؟

- (۱) کمک انگلستان و آمریکا به شوروی
- (۲) مقاومت گسترده مردم و ارتش شوروی
- (۳) سرمای شدید و کمبود آذوقه
- (۴) افزایش ناراضی‌گری در میان سربازان آلمانی

۱۶۴۵. کدام عامل باعث شد تا آمریکایی‌ها به نفع متفقین وارد جنگ جهانی دوم شوند؟

- (۱) حمله ژاپنی‌ها به ناوگان ایالات متحده آمریکا در اقیانوس آرام
- (۲) حمله پیاپی زیردریایی‌های آلمانی‌ها به ناوگان آمریکا در اقیانوس اطلس
- (۳) حمله پیاپی زیردریایی‌های ژاپنی‌ها به ناوگان آمریکا در اقیانوس اطلس
- (۴) حمله آلمانی‌ها به ناوگان ایالات متحده آمریکا در اقیانوس آرام

(پلاس ۱۴۰۴)

۱۶۴۶. کدام عبارت‌های زیر نادرست است؟

- (الف) هیتلر عقیده داشت برای به دست آوردن فضای حیاتی، باید سرزمین‌هایی در اروپا فتح کند.
 - (ب) ژاپن در جنگ جهانی اول به اتحاد مثلث پیوست.
 - (ج) پس از شکست آلمان در جنگ جهانی اول، امپراتور وقت آلمان به هلند پناهنده شد.
 - (د) موسولینی در سال ۱۹۳۵ م به کشور الجزایر در آفریقا تجاوز نظامی کرد.
- (۱) ب - ج (۲) الف - د (۳) ب - د (۴) الف - ج

۱۶۴۷. کدام گزینه از نظر تقدم و تأخر زمانی در جنگ جهانی دوم درست است؟

- (۱) نیروهای متفقین پس از آزاد کردن فرانسه، توانستند ایتالیا را به زانو درآورند و سال بعد ژاپن را شکست سختی دهند.
- (۲) نیروهای متفقین پس از به زانو درآوردن ایتالیا، توانستند فرانسه را آزاد کرده و سال بعد ژاپن را شکست سختی دهند.
- (۳) نیروهای متفقین پس از شکست دادن ژاپن، ایتالیا را شکست دادند و سال بعد کشور فرانسه را آزاد کردند.
- (۴) نیروهای متفقین پس از آزاد کردن فرانسه، توانستند ژاپن را شکست سختی دهند و سال بعد ایتالیا را به زانو درآورند.

(خارج ۹۸)

۱۶۴۸. با وقوع کدام حادثه پس از به زانو در آمدن نازی‌ها، جنگ جهانی دوم پایان یافت؟

- (۱) ورود نیروهای متفقین به برلین
 - (۲) بمباران اتمی دو شهر هیروشیما و ناگاساکی ژاپن
 - (۳) خودکشی هیتلر پس از ورود نیروهای متفقین به برلین
 - (۴) دستگیری سران حکومت نازی و محاکمه آنان در دادگاه نورنبرگ
۱۶۴۹. علی‌رغم تلاش‌های دولت انگلستان، رضاشاه از طریق کدام کشور به تجارت با آلمان ادامه داد و کدام رویداد در این ایام، معادله جهانی را به زیان ایران برهم زد؟
- (۱) عثمانی - شروع جنگ جهانی دوم
 - (۲) شوروی - حمله هیتلر به شوروی
 - (۳) عثمانی - حمله هیتلر به شوروی
 - (۴) شوروی - شروع جنگ جهانی دوم

۱۶۵۰. هنگام پیشروی نیروهای آلمان در شوروی، دولت‌های انگلستان و شوروی از حکومت ایران رادرخواست کردند و رضاشاه پس از کناره‌گیری به تبعید شد.

- (۱) قطع دادوستد با آلمان‌ها - ژوهانسبورگ
- (۲) قطع دادوستد با آلمانی‌ها - موریس
- (۳) اخراج آلمانی‌ها از ایران - موریس
- (۴) اخراج آلمانی‌ها از ایران - ژوهانسبورگ

۱۶۵۱. پس از جنگ جهانی دوم، شوروی تسلط سیاسی - نظامی خود را بر کدام قسمت اروپا اعمال کرد و در جریان درگیری میان واحدهای نیروی دریایی

- (۱) شرق - دلواری
- (۲) شرق - بایندر
- (۳) غرب - دلواری
- (۴) غرب - بایندر

۱۶۵۲. کدام گزینه در عبارت‌های زیر درست است؟

- (الف) آلمان و انگلستان بیشترین تلفات را در جنگ جهانی دوم داشتند.
- (ب) ظهور انقلاب اسلامی ایران اولین ضربه کاری به نظم جدید آمریکایی در جهان بود.
- (ج) با حمله شوروی و انگلستان به ایران معادله جنگ به زیان ایران به هم خورد.
- (د) ارتش شوروی بخش شرقی و نیروهای انگلیسی و آمریکایی بخش غربی برلین را اشغال کردند.

- (۱) الف - د (۲) ب - ج (۳) الف - ج (۴) ب - د

۱۶۵۳. اتحاد و همکاری شوروی با دیگر قدرت‌های متفق در زمان جنگ جهانی دوم به چه دلیل بود و کدام مورد در ارتباط با ویژگی‌های جنگ سرد نادرست است؟

- (۱) جلوگیری از گسترش قدرت آلمان - برخورد نظامی مستقیم با یکدیگر
- (۲) نیاز کشور شوروی به کمک‌های تسلیحاتی متفقین - رقابت‌های اقتصادی با یکدیگر
- (۳) نیاز کشور شوروی به کمک‌های تسلیحاتی متفقین - برقراری اتحادها و پیمان‌های سیاسی - نظامی
- (۴) جلوگیری از گسترش قدرت آلمان - انجام جنگ‌های نیابتی

۱۶۵۴. کدام عبارت درباره عصر «جنگ سرد» نادرست است؟

- (۱) عصر رقابت و بی‌اعتمادی شدید میان شوروی و آمریکا
- (۲) ادامه یافتن تا سقوط دیوار برلین و فروپاشی نظام کمونیسم
- (۳) عصر رقابت و مسابقه‌های تسلیحاتی و علمی میان آمریکا و شوروی
- (۴) عدم انعقاد اتحادها و پیمان‌های سیاسی و نظامی

(پلاس ۱۴۰۴)

۱۶۵۵. کدام عبارت زیر در مورد جنگ جهانی دوم درست است؟

- (۱) در پی هجوم ارتش نازی به خاک شوروی، حفاظت از منابع نفت باکو برای انگلیسی‌ها اهمیت حیاتی یافت.
- (۲) سران حکومت نازی در دادگاه نورنبرگ به‌عنوان جنایتکار جنگی محاکمه و مجازات شدند.
- (۳) فروپاشی دیوار برلین، اولین ضربه کاری به نظم جدید آمریکایی در جهان است.
- (۴) آلمان محور اتحاد را با ایتالیا و اتریش - مجارستان در جنگ جهانی دوم تشکیل داد.

۱۶۵۶. پس از شکست و تسلیم ژاپن، جنگ داخلی در چین میان چه کسانی صورت گرفت و سرانجام با پیروزی کدام گروه و به رهبری چه کسی به پایان رسید؟

- (۱) ملی‌گرایان و کمونیست‌ها - ملی‌گرایان - موتسوهیتو
- (۲) ملی‌گرایان و کمونیست‌ها - کمونیست‌ها - مائو
- (۳) سلطنت‌طلبان و کمونیست‌ها - کمونیست‌ها - مائو
- (۴) سلطنت‌طلبان و کمونیست‌ها - کمونیست‌ها - موتسوهیتو

(داخل ۱۴۰۱)

۱۶۵۷. یکی از مهم‌ترین تحولات جهان پس از پایان جنگ جهانی دوم، کدام است؟

- (۱) صدور اعلامیه بالفور و موافقت انگلستان با ایجاد سرزمین یهود در فلسطین
- (۲) ظهور موقت حکومت‌های خودکامه تک‌حزبی در برخی کشورهای اروپایی
- (۳) گرفتاری آمریکا در یک بحران و رکود اقتصادی عظیم چهارساله
- (۴) به قدرت رسیدن کمونیست‌ها در چین به رهبری مائو

۱۶۵۸. کدام گزینه با پایان جنگ جهانی دوم مغایرت دارد؟

- (۱) فریاد استقلال‌طلبی و مخالفت با استعمار در بسیاری از کشورهای مستعمره بلند شد.
- (۲) کمونیست‌ها به رهبری مائو بر ملی‌گراها پیروز شدند و جمهوری خلق چین را تأسیس کردند.
- (۳) شوروی تسلط سیاسی - نظامی خود را بر اروپای شرقی از دست داد.
- (۴) همکاری شوروی و آمریکا، تبدیل به بی‌اعتمادی، رقابت و تنش شدید شد.

(پلاس ۱۴۰۴)

۱۶۵۹. کدام گزینه در مورد وقایع جنگ جهانی دوم درست است؟

- (الف) پس از به زانو در آمدن ایتالیا، نیروهای متفقین با پیاده شدن در خاک فرانسه، این کشور را آزاد کردند.
 - (ب) نیروهای محور هم‌زمان به شرق اروپا و بالکان هجوم برده و این منطقه را به اشغال خود درآوردند.
 - (ج) با حمله ژاپنی‌ها به ناوگان آمریکا در اقیانوس آرام، ایالات متحده آمریکا رسماً به متفقین پیوست.
 - (د) سمت‌وسوی تهاجم آلمان ناگهان از غرب اروپا به سمت شرق اروپا (شوروی) تغییر جهت یافت.
- (۱) «د» هم‌زمان با اشغال ایران، «ب» مقدم و «ج» و «الف» مؤخر از آن رخ داده است.
 - (۲) «د» و «ب» مقدم بر اشغال ایران و «ج» و «الف» مؤخر از آن رخ داده است.
 - (۳) فقط «ج» مؤخر از اشغال ایران بوده و سایر رویدادها مقدم بر آن رخ داده است.
 - (۴) «ج» و «ب» مقدم بر اشغال ایران و «د» و «الف» مؤخر از آن رخ داده است.

(سراسری ۹۹)

۱۶۶۰. یکی از مسائل مهم خاورمیانه و جهان اسلام در دوره معاصر کدام است؟

- (۱) امضای پیمان صلح انور سادات رئیس‌جمهور مصر با اسرائیل غاصب
- (۲) ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین با صدور اعلامیه بالفور
- (۳) تقسیم سرزمین فلسطین به دو کشور یهودی و عربی
- (۴) تأسیس رژیم غاصب اسرائیل در فلسطین

(پلاس ۱۴۰۴)

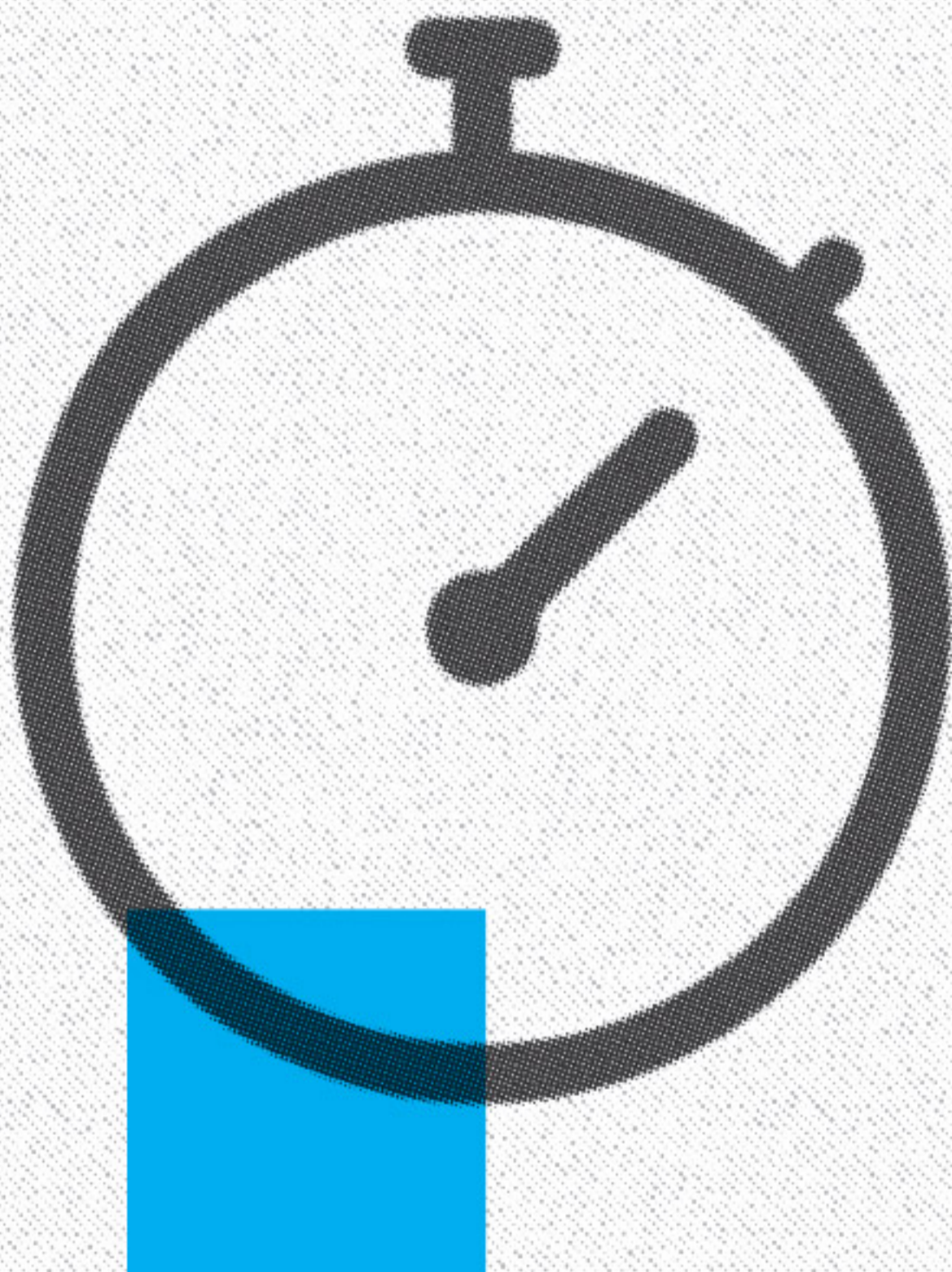
۱۶۶۱. کدام گزینه از جمله دلایل دولت جعلی اسرائیل برای دستیابی به قلب دنیای اسلام یعنی کشور فلسطین است؟

- (۱) تسلط یافتن بر راه‌های ارتباطی زمینی و دریایی منطقه
- (۲) ایجاد تفرقه و درگیری بین مسلمانان منطقه
- (۳) نظارت و کنترل بر جریان صدور نفت از آبراهه‌های مهم منطقه
- (۴) مقابله دولت اسرائیل در صورت به وجود آمدن دولت مقتدر در منطقه

۱۶۶۲. پس از کدام رویداد، دولت صهیونیستی اسرائیل شکل گرفت؟

- (۱) به رسمیت شناخته شدن به‌وسیله سازمان ملل متحد
- (۲) صدور اعلامیه بالفور و مهاجرت یهودیان به سرزمین فلسطین
- (۳) شکست کشورهای عربی در جنگ با مهاجران یهودی
- (۴) خرید و تصرف زمین‌های وسیع توسط یهودیان

آزمون‌ها

۱۸۹۴. کدام گزینه مربوط به وقایع دوره «شاهسلطان حسین صفوی» است؟

- الف) تعصبات مذهبی و فشار بر اقلیت‌های دینی افزایش یافت.
 ب) زنان حرمسرا نفوذ زیادی داشتند و در اداره امور کشور دخالت می‌کردند.
 ج) با وجود شجاعت و لیاقت بیشتر نسبت به پدر، نتوانست روند ضعف و انحطاط حکومت صفویان را متوقف کند.
 د) درگیری و اختلاف میان اهل قلم و اهل شمشیر افزایش یافت.

الف - ب (۱) ب - ج (۲) ج - د (۳) الف - د (۴)

(پلاس ۱۴۰۴)

۱۸۹۵. مؤلفان کتاب تاریخ (۲) سال یازدهم برای اثبات کدام عبارت زیر به منابع غیرنوشتاری استناد کرده‌اند؟

- ۱) در عصر ایلخانی، هنر نگارگری که تلفیقی از سنت‌های نقاشی ایرانی و چینی بود، جلوه‌گر شد.
 ۲) روند اسلام‌پذیری ایرانیان در قرن نخستین اسلام تدریجی بود.
 ۳) استناد به چگونگی دریافت و توزیع غنائم جنگی، زکات و جزیه میان مسلمانان
 ۴) وجود اختلاف و درگیری مداوم میان قبایل اوس و خزرج در یثرب قبل هجرت پیامبر به این شهر

۱۸۹۶. چه عاملی در اواخر قرون وسطا، استقلال و آزادی عمل بیشتری برای دولت‌شهرهای ایتالیایی به وجود آورد و این استقلال چه نتیجه‌ای را به همراه داشت؟

- ۱) رشد شهرها و تجارت، به‌ویژه در مناطق ساحلی اروپا - ایجاد موقعیت برای شکل‌گیری طبقه جدیدی به نام بورژواها
 ۲) رشد شهرها و تجارت، به‌ویژه در مناطق ساحلی اروپا - ایجاد موقعیت برای متفکران و دانشمندان این شهرها برای نشر تفکر و فرهنگ جدید
 ۳) درگیری‌های پاپ‌ها و پادشاهان - ایجاد موقعیت برای متفکران و دانشمندان این شهرها برای نشر تفکر و فرهنگ جدید
 ۴) درگیری‌های پاپ‌ها و پادشاهان - ایجاد موقعیت برای شکل‌گیری طبقه جدیدی به نام بورژواها

۷ آزمون جامع ۱ پایه دوازدهم

۱۸۹۷. کدام گزینه درباره تاریخ‌نویسی سنتی در دوره قاجار درست است؟

- ۱) خاوری شیرازی بیشتر در آثار خود به مدح و تملق پادشاهان می‌پرداخت.
 ۲) رضاقلی‌خان هدایت بیشتر به ثبت وقایع شاهان و امور آنها همت می‌گماشت.
 ۳) رضاقلی‌خان هدایت بیشتر با خصوصیات ادبی آثار خود را تألیف می‌کرد و سبک نگارش او سخت بود.
 ۴) در آثار خاوری شیرازی تحلیل و تفسیر وقایع کمتر به چشم می‌خورد.

۱۸۹۸. هم‌زمان با انتخاب «جورج واشینگتن» به‌عنوان نخستین رئیس‌جمهور آمریکا، کدام واقعه مهم دیگر در اروپا اتفاق افتاد؟

- ۱) انقلاب باشکوه انگلستان به پیروزی رسید.
 ۲) انقلاب فرانسه با حمله به زندان باستیل آغاز شد.
 ۳) ناپلئون بناپارت به‌عنوان امپراتور فرانسه انتخاب شد.
 ۴) پترکبیر در روسیه به قدرت رسید و اقدامات خود را آغاز کرد.

۱۸۹۹. کدام گزینه از نظر تقدم و تأخر زمانی درست است؟

- ۱) دوران صدارت میرزا ابوالقاسم‌خان فراهانی قبل از حاج میرزا حسین‌خان سپهسالار و میرزا آقاسی بود.
 ۲) دوران صدارت میرزا آقاسی بعد از میرزا ابوالقاسم‌خان فراهانی و قبل از میرزا تقی‌خان فراهانی بود.
 ۳) دوران صدارت میرزا تقی‌خان فراهانی بعد از حاج میرزا حسین‌خان سپهسالار و قبل از میرزا آقاسی بود.
 ۴) دوران صدارت حاج میرزا حسین‌خان سپهسالار و میرزا آقاسی قبل از میرزا ابوالقاسم‌خان فراهانی و میرزا تقی‌خان فراهانی بود.

(خارج ۱۴۰۲)

۱۹۰۰. مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۳): ایران و جهان معاصر، برای توضیح موارد زیر به کدام منابع استناد کرده‌اند؟

- الف) نابودی و ضعف مراکز قدیمی و پررونق صنایع دستی ایران در دوره قاجار
 ب) تلاش معماران ایرانی دوره قاجار برای حفظ قواعد و اصول معماری سنتی ایران
 ج) روابط رژیم پهلوی با رژیم صهیونیستی در دهه ۱۳۴۰ شمسی
 ۱) «الف» و «ب»: گزارش‌های اروپاییان - «ج»: اسناد
 ۲) «الف»: نوشته‌های اروپاییان - «ب»: بناها و آثار - «ج»: اسناد
 ۳) «الف» و «ج»: تحقیقات و پژوهش‌های جدید - «ب»: تصاویر و عکس‌ها
 ۴) «الف»: گزارش‌های مورخان ایرانی - «ب»: بناها و آثار - «ج»: تحقیقات جدید

۱۹۰۱. کدام گزینه وجه اشتراک خواسته مهاجرت صغری و مهاجرت کبری است؟

- ۱) تشکیل دارالشورا
 ۲) ایجاد عدالت‌خانه
 ۳) عمل به قوانین اسلامی
 ۴) برکناری عین‌الدوله از صدارت

۱۹۰۲. هدف امپراتوری آلمان از انعقاد پیمان اتحاد سیاسی و نظامی با برخی کشورها در قرن ۱۹ م چه بود؟

(الف) خروج از انزوای سیاسی

(ب) مقابله با تهدیدهای خارجی

(ج) پایان دادن به برتری جویی روسیه

(د) پیشبرد سیاست‌های توسعه‌طلبانه خود در اروپا

(۱) الف - ج (۲) ب - د (۳) الف - د (۴) ب - ج

۱۹۰۳. کدام گزینه از نظر تقدم و تأخر وقایع در زمان «رضاخان» درست است؟

(۱) رضاخان پس از سفر به ترکیه، اقدام به سرکوب شیخ خزعل کرد و سپس آیت‌الله مدرس را به شهادت رساند.

(۲) رضاخان پس از اینکه انتخابات فرمایشی مؤسسان را برگزار کرد، اقدام به سرکوب شورش شیخ خزعل نمود.

(۳) سرکوب شیخ خزعل و پیشنهاد نظام جمهوری قبل از سفر به ترکیه صورت گرفت.

(۴) رضاخان در دوران نخست‌وزیری طی سفر به ترکیه، تلاش نمود تا به مبارزه با همه سنت‌های اسلامی بپردازد.

۱۹۰۴. کدام گزینه در مورد حکومت «استالین» در هرصه خارجی درست است؟

(۱) گسترش مرزها و تسلط به برخی کشورها و سرزمین‌های اروپای شرقی

(۲) سودای احیای دوباره حکومت تزار روسیه

(۳) بستن پیمان‌های دو و چندجانبه با برخی کشورها

(۴) به‌دست‌آوردن فضای حیاتی با فتح سرزمین‌هایی در اروپا

۱۹۰۵. کدام گزینه در ارتباط با امتیازات نفت و اقدامات نمایندگان چهاردهمین دوره مجلس شورای ملی در سال ۱۳۲۶ ش.م درست است؟

(۱) در مخالفت با اعطای امتیاز نفت شمال به شوروی، دولت را مکلف ساختند که برای گرفتن تمامی حقوق ملی در موضوع نفت جنوب، مذاکره کند.

(۲) در مخالفت با اعطای امتیاز نفت جنوب به انگلستان، دولت را مکلف ساختند که برای گرفتن تمامی حقوق ملی در موضوع نفت شمال، مذاکره کند.

(۳) در مخالفت با اعطای امتیاز نفت جنوب به انگلستان، دولت را مکلف ساختند که برای گرفتن تمامی حقوق ملی در موضوع نفت جنوب مذاکره کند.

(۴) در مخالفت با اعطای امتیاز نفت شمال به شوروی، دولت را مکلف ساختند که برای گرفتن تمامی حقوق ملی در موضوع نفت شمال، مذاکره کند.

(خارج ۱۴۰۲)

۱۹۰۶. کدام مورد درباره شیوه‌ها و اشکال زمین‌داری در ایران دوره قاجار، درست است؟

(۱) در غیاب خاندان‌های زمین‌دار، شیوه تولید سهم‌بری دهقانی توسعه یافت.

(۲) منظور از املاک سلطنتی همان اراضی خاصه است که در دوره صفوی نیز وجود داشت.

(۳) چهار شیوه زمین‌داری این دوره عبارت بودند از: سلطنتی، دیوانی، اربابی و خاصه

(۴) مستوفیان وزارت مالیه، بر تمام اراضی کشور - فارغ از نوع مالکیت آن‌ها - نظارت می‌کردند.

۱۹۰۷. هریک از موارد زیر در مورد کدام‌یک از گروه‌ها و سازمان‌های مخالف رژیم شاه، به ترتیب درست می‌باشد؟

«داشتن افکار مارکسیستی - گروهی از جوانان عضو نهضت آزادی - داشتن آرمان برپایی حکومت اسلامی - اقدام به مبارزه مسلحانه بعد از تبعید امام خمینی»

(۱) مجاهدین خلق - فدائیان خلق - هیئت‌های مؤتلفه اسلامی - حزب ملل اسلامی

(۲) فدائیان خلق - حزب ملل اسلامی - فدائیان اسلام - هیئت‌های مؤتلفه اسلامی

(۳) مجاهدین خلق - فدائیان خلق - فدائیان اسلام - حزب ملل اسلامی

(۴) فدائیان خلق - مجاهدین خلق - حزب ملل اسلامی - هیئت‌های مؤتلفه اسلامی

۱۹۰۸. کدام گزینه در مورد نفوذ جریانی درست است؟

(الف) در این شیوه از روش‌های فریبنده مانند پول، مقام، جاذبه‌های جنسی استفاده می‌شود.

(ب) در این شیوه مردم و افراد گروه، به شکلی فکر و زندگی می‌کنند که در مسیر اهداف دشمن قرار دارد.

(ج) ایجاد جریان‌های فکری مختلف فرهنگی، سیاسی و مذهبی که با باورها، آرمان‌ها و ارزش‌های جامعه هدف متفاوت و مخالف است، از پیامدهای جدی این شیوه می‌باشد.

(د) در این شیوه، در مواردی که فرد مورد هدف قرار گرفته از موقعیت سیاسی، مذهبی یا اقتصادی خاصی برخوردار باشد، تأثیرگذاری چندین برابری خواهد داشت.

(۱) الف - ج (۲) الف - د (۳) ب - ج (۴) ب - د

۱۹۰۹. واکنش شورای امنیت سازمان ملل، به تجاوز رژیم بعثی عراق به خاک ایران چه بود؟

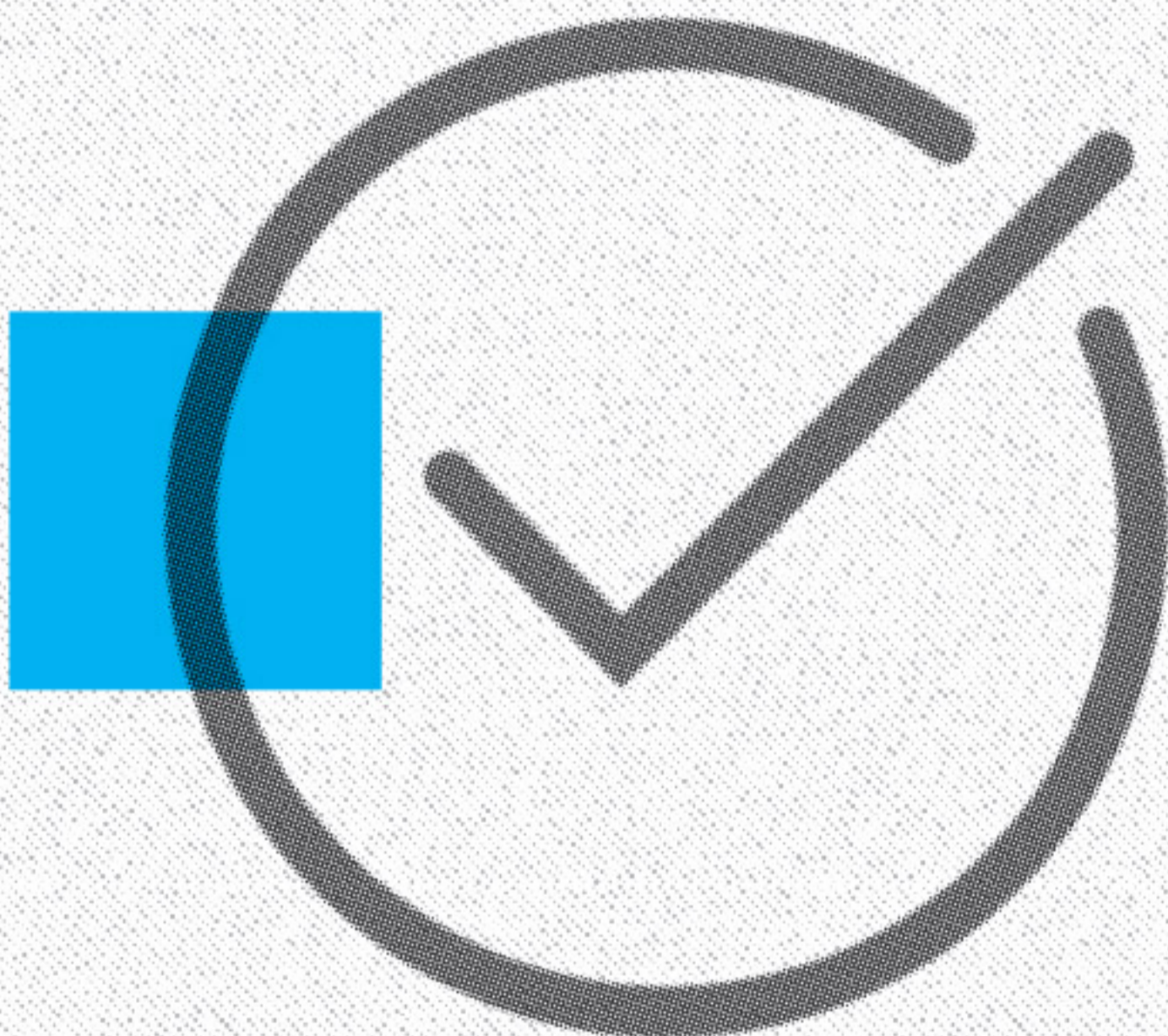
(۱) با صدور قطعنامه‌ای ضمن محکوم کردن تجاوز نیروهای بعثی عراق به خاک، از دولت متجاوز خواست از مناطق اشغالی عقب‌نشینی کند.

(۲) با صدور قطعنامه‌ای بدون آنکه تجاوز نیروهای بعثی به خاک ایران را محکوم کند، از دولت متجاوز خواست که از مناطق اشغالی عقب‌نشینی نماید.

(۳) با صدور قطعنامه‌ای، تنها دو کشور را به خودداری از ادامه جنگ و تلاش برای حل مسالمت‌آمیز اختلافات فراخواند.

(۴) با صدور قطعنامه‌ای فقط تجاوز نیروهای بعث به خاک ایران را محکوم کرد و از دولت متجاوز خواست که از مناطق اشغالی عقب‌نشینی کند.

پاسخنامه

۱۶۰۹. ۳ رضاشاه تصور می‌کرد مهم‌ترین راه پیشرفت و توسعه کشور، تقلید از غرب و اشاعه فرهنگ غربی است.

۱۶۱۰. ۳ رضاشاه پس از مسافرت به ترکیه و آشنایی با آتاتورک، رئیس‌جمهور آن کشور، به تقلید از او به مبارزه با همه سنت‌های اسلامی پرداخت.

۱۶۱۱. ۴ رضاشاه برای تضعیف روحانیت دستور داد که روحانیون لباس‌های مخصوص خود را کنار بگذارند. به دستور وی، دفترخانه‌های شرعی تعطیل شدند و دخالت روحانیون در مسائل اجتماعی اکیدا ممنوع اعلام شد. عزاداری سیدالشهدا قلع شد و از انجام پذیرفتن بسیاری از آداب مذهبی به شدت جلوگیری به عمل آمد.

۱۶۱۲. ۲ مدرس، روحانی مبارز و خستگی‌ناپذیر، آرزوی نجات ایران از چنگال استبداد و استعمار بود.

۱۶۱۳. ۴ سرانجام پس از فراهم شدن زمینه، آیت‌الله مدرس را از خوف به کاشمر بردند و پس از مدت کوتاهی او را در همان جا مسموم کردند و به شهادت رساندند.

۱۶۱۴. ۲ هم‌زمان با آغاز سلطنت رضاشاه، انگلیسی‌ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که همچنان گرفتار مصائب جنگ جهانی اول بود، کمی از مشکلات اقتصادی کشور یاد شده بکاهند و با این همکاری، مانع از افتادن آلمانی‌ها به دام کمونیسم شوند.

پایه دوازدهم درس هشتم

۱۶۱۵. ۲ مهم‌ترین مسائل و مشکلات جهان، در فاصله دو جنگ بزرگ، صلح ناپایدار و ناخشنودی از قراردادهای صلح و رسای، ضعف جامعه ملل، بحران اقتصادی و ظهور حکومت‌های خودکامه تک حزبی و نظامی‌گرا بود.

۱۶۱۶. ۴ خروج ژاپن، آلمان و ایتالیا و نیز اخراج شوروی از جامعه ملل، موجب بی‌اعتباری بیشتر این نهاد بین‌المللی شد و آمریکا که خود پیشنهاد تأسیس جامعه ملل را داده بود، به عضویت آن در نیامد.

۱۶۱۷. ۲ خروج ژاپن، آلمان و ایتالیا و نیز اخراج شوروی از جامعه ملل، موجب بی‌اعتباری بیشتر این نهاد بین‌المللی شد.

۱۶۱۸. ۱ فاقد قدرت کافی بودن برای جلوگیری از دشمنی و جنگ میان دولت‌ها و نداشتن ضمانت اجرایی لازم برای انجام تصمیمات و عدم حضور برخی از کشورها در جامعه ملل، نقش مهمی در ناکامی آن داشت.

۱۶۱۹. ۳ یکی از مسائل مهم جهان و به‌خصوص اروپا در دوران پس از جنگ جهانی اول، بازسازی ویرانی‌های ناشی از جنگ و ایجاد رونق و رفاه اقتصادی بود و ایالات متحده آمریکا که اقتصادش در جنگ کمتر آسیب‌دیده بود، اقدام به اعطای وام به دیگر کشورها، از جمله آلمان کرد.

۱۶۲۰. ۱ شکست و اشغال فرانسه مهم‌ترین دستاورد ارتش نازی بود. هیتلر پس از فتح پاریس از انگلیسی‌ها خواست تا تسلیم شوند. نیروهای متفقین در سال ۱۹۴۴ در خاک فرانسه پیاده شدند و این کشور را آزاد کردند و سپس از سمت غرب وارد خاک آلمان شدند. نیروهای متفقین تعدادی از فرماندهان و سران حکومت نازی را دستگیر و سپس در دادگاه نورنبرگ به عنوان جنایتکار جنگی محاکمه و مجازات کردند.

۱۶۲۱. ۲ برخی از کشورها مانند انگلستان پس از جنگ جهانی اول، به اتکای منابع خود و ثروت مستعمراتشان تا حدودی از پس بازسازی ویرانی‌های ناشی از جنگ و ایجاد رونق و رفاه اقتصادی برآمدند.

۱۶۲۲. ۲ کشور ژاپن پس از شکست در جنگ جهانی دوم، با برنامه‌ریزی دقیق به موفق‌ترین پیشرو اقتصادی در جهان تبدیل شد و الجزایر توانست پس از پایان جنگ جهانی دوم با جنبش استقلال‌خواهی علیه فرانسه به استقلال دست یابد و انگلستان در سال ۱۹۱۷ میلادی با صدور اعلامیه بالفور، نظر مساعد خود را با ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین اعلام کرد.

۱۶۲۳. ۳ واگذاری متصرفات وسیعی از خاک روسیه به دولت‌های متحد توسط لنین صورت گرفت.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱، ۲ و ۴ از اقدامات استالین هستند.

۱۵۹۳. ۳ رضاخان در سمت وزارت جنگ از سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۰۲ ش، با دسیسه‌چینی و حمایت انگلستان موقعیت خود را تثبیت کرد.

۱۵۹۴. ۳ احمدشاه پس از انتصاب رضاخان به نخست‌وزیری، بلافاصله به سفر اروپا رفت و رضاخان برای رسیدن به اهدافش، ابتدا پیشنهاد کرد به جای حکومت سلطنتی، نظام جمهوری در کشور برقرار شود.

۱۵۹۵. ۱ افرادی نظیر آیت‌الله مدرس، با شناختی که از رضاخان داشتند، پیشنهاد نظام جمهوری را ابزاری برای رسیدن او به قدرت می‌دانستند و با آن به مخالفت پرداختند.

۱۵۹۶. ۴ آیت‌الله شیخ فضل‌الله نوری، سوءاستفاده از نام آزادی و مشروطه را وسیله‌ای برای افزایش نفوذ غرب و غرب‌گرایان سکولار در اداره کشور می‌دانست.

۱۵۹۷. ۱ پس از آنکه عمال انگلیس اذهان عمومی مردم را به سود رضاخان آماده کردند، ماده واحده‌ای به صورت طرح در مجلس شورای ملی مطرح شد که در آن خلع قاجاریه از سلطنت و سپردن حکومت موقت به رضاخان خواسته شده بود.

۱۵۹۸. ۳ پس از سرکوب شورش خزعل و برخی شورش‌های پراکنده دیگر، با توجه به امنیتی که رضاخان به وجود آورده بود، محبوبیت او افزایش یافت.

۱۵۹۹. ۳ پس از سرکوبی شورش شیخ خزعل و بعضی شورش‌های دیگر، با توجه به امنیتی که رضاخان در زمان نخست‌وزیری‌اش به وجود آورده بود، محبوبیت او، افزایش یافت.

۱۶۰۰. ۳ آبرون سایید، بعد از آماده کردن رضاخان برای کودتا، به احمدشاه القا کرد که حرکت نظامی رضاخان به سوی تهران برای حفظ کشور و سلطنت ضروری است.

۱۶۰۱. ۲ آغاز سلطنت پهلوی به «استعمار نو» شهرت دارد. در استعمار نو، ارتش و تجهیزات نظامی دشمن دیده نمی‌شود، بلکه مسئولاتی که زمام امر را در دست دارند، وابسته به قدرتهای مستکبر بوده و اقتصاد، فرهنگ و جامعه را به گونه‌ای معماری می‌کنند که منافع و خواست استعمارگران را تأمین کند.

۱۶۰۲. ۱ تغییر سلطنت در ایران مورد تأیید برخی از روشنفکران بود. آن‌ها بر این باور بودند که در سایه امنیت اولیه و سرکوب‌هایی که رضاشاه به وجود آورده بود، می‌توان برنامه‌هایی را جهت برخی تغییرات یا اصلاح امور در ایران پیاده کرد.

۱۶۰۳. ۳ رضاشاه بعد از اطمینان از ساماندهی دستگاه اداری، همراهان و یاران نزدیکش را (که برنامه‌ریزان و مجریان اصلی اصلاحات بودند و بدون آن‌ها نمی‌توانست کاری از پیش ببرد) به بهانه‌های مختلف زندانی کرد یا به قتل رساند.

۱۶۰۴. ۱ هدف رضاخان از احداث راه آهن سراسری که بندر شاهرور را به بندر ترکمن متصل می‌کرد، دسترسی انگلستان به منابع نفتی در مناطق شمال ایران و انتقال آن به خلیج فارس و نیز انتقال سریع نیروهای انگلیسی از جنوب به شمال در صورت پیشروی روس‌ها در شمال ایران بود.

۱۶۰۵. ۴ پیشنهاد بسیاری از صاحب‌نظران و نمایندگان این بود که خط آهن سراسری از شرق به غرب ساخته شود تا به این وسیله ایران به خط اصلی تجارت بین آسیا و اروپا متصل شود.

۱۶۰۶. ۴ رضاشاه با هدف مهار کردن نیروی رزمی عشایر، اقدام به اسکان اجباری عشایر نمود. این اقدام که با خشونت بسیار و مرگ‌ومیر بالا همراه بود، ضمن ایجاد نارضایتی و خشم در بین عشایر، از رونق دامداری کشور کاست و باعث شد که کشور ما از نظر دامی به بیگانه نیازمند شود.

۱۶۰۷. ۴ هدف رضاخان از اسکان اجباری عشایر، مهار کردن نیروی رزمی عشایر بود. این اقدام که با خشونت بسیار و مرگ و میر بالا همراه بود، ضمن ایجاد نارضایتی و خشم در بین عشایر، از رونق دامداری کشور کاست و باعث شد که کشور ما از نظر دامی به بیگانه نیازمند شود.

۱۶۰۸. ۱ مردم مسلمان ایران در برابر اقدام مأموران رضاشاه برای کشف حجاب دست به مقاومت زدند که از آن جمله باید از قیام مردم مسلمان مشهد در مسجد گوهرشاد نام برد.

۱۶۴۱. ۲ ژاپن در جنگ جهانی اول به اتفاق مثلث پیوسته بود، اما در مقایسه با انگلستان، فرانسه و آلمان زیان عمده‌ای متحمل نشد.

۱۶۴۲. ۱ شروع جنگ جهانی دوم با حمله ناگهانی آلمان به لهستان صورت گرفت و نیمه غربی این کشور را اشغال کرد. بلافاصله بعد از این حمله، فرانسه و انگلستان به آلمان اعلان جنگ کردند.

۱۶۴۳. ۱ هیتلر و موسولینی هر دو با استفاده از یک سازمان امنیتی و پلیسی، معترضان و مخالفان خود را سرکوب کردند و پس از پیروزی در انتخابات مجلس، با انحلال سایر احزاب، نظام دیکتاتوری تک حزبی را ایجاد کردند.

۱۶۴۴. ۳ آلمان‌ها که نتوانسته بودند تا قبل از زمستان سخت روسیه، به پیروزی برسند، به سبب کمبود آذوقه و سرمای شدید، به شدت ضعیف شدند و ادامه نبرد برایشان مشکل شد.

۱۶۴۵. ۱ حمله ژاپنی‌ها به ناوگان آمریکا در اقیانوس آرام، ایالات متحده را رسماً وارد جنگ کرد و این کشور به متفقین پیوست.

۱۶۴۶. ۳ **بررسی عبارت‌های نادرست:** **ب** ژاپن در جنگ جهانی اول به اتفاق مثلث پیوسته. **د** موسولینی در سال ۱۹۳۵ م، به کشور ایتالیایی در آفریقا تجاوز نظامی کرد.

۱۶۴۷. ۳ سرانجام نیروهای ژاپنی در سال ۱۹۴۲ م شکست سختی خورده و در سال ۱۹۴۳ م ایتالیا به زانو درآمد. در سال بعد نیروهای متفقین در خاک فرانسه پیاده شده و این کشور را آزاد کردند.

۱۶۴۸. ۲ دولت آمریکا دو شهر هیروشیما و ناگاساکی ژاپن را برای اولین بار در تاریخ با بمب‌های اتمی ویران کرد.

۱۶۴۹. ۲ تلاش‌های انگلستان برای جلوگیری از دادوستد آلمان با کشورهای بی طرف، اعتراض حکومت رضاشاه را برانگیخت و باعث شد که ایران از طریق شوروی به تجارت با آلمان ادامه دهد و با حمله هیتلر به شوروی، معادله جهانی به زیان ایران به هم خورد و یک بار دیگر، شوروی و انگلستان علیه میهن ما متحد شدند.

۱۶۵۰. ۳ در حالی که ارتش آلمان در خاک شوروی به سوی ایران پیشروی می کرد، دولت‌های شوروی و انگلستان از حکومت ایران خواستند که آلمانی‌ها را اخراج کند و به اقدامات خصمانه علیه هیتلر دست بزند و رضاشاه پس از استعفا از سلطنت به جزیره موریس در جنوب غربی اقیانوس هند تبعید گردید.

۱۶۵۱. ۲ شوروی تسلط سیاسی-نظامی خود را پس از پایان جنگ جهانی دوم بر اروپای شرقی اعمال کرد و در جریان درگیری میان واحدهای نیروی دریایی ایران با نیروهای متجاوز انگلیسی در آبادان و خرمشهر، در یادار غلامعلی بایندر فرمانده این نیرو و جمعی از هم‌زمانش به شهادت رسیدند.

۱۶۵۲. ۴ **بررسی عبارت‌های نادرست:** **الف** آلمان و روسیه بیشترین تلفات را در جنگ جهانی دوم داشتند. **ج** با حمله آلمان به شوروی، معادله جنگ به زیان ایران به هم خورد.

۱۶۵۳. ۱ جلوگیری از گسترش قدرت آلمان و مقابله با متحدین در جنگ باعث همکاری شوروی با دیگر کشورهای متفق شده بود و دو کشور در جریان جنگ سرد هرگز رویارویی و جنگ مستقیم با یکدیگر نداشتند.

۱۶۵۴. ۴ آمریکا و شوروی در دوران جنگ سرد، برای جذب متحدین بیشتر به برقراری اتحادها و پیمان‌های سیاسی و نظامی مانند ناتو و ورشو دست زدند.

۱۶۵۵. ۲ سران حکومت نازی در دادگاه نورنبرگ به عنوان جنایتکار جنگی محاکمه و مجازات شدند.

۱۶۵۶. ۲ پس از شکست و تسلیم ژاپن، جنگ داخلی در چین میان ملی‌گرایان و کمونیست‌ها شدت گرفت. در این میان، آمریکا از ملی‌گرایان و شوروی از کمونیست‌ها پشتیبانی می کردند؛ سرانجام کمونیست‌ها به رهبری مائو بر ملی‌گراها پیروز شدند و جمهوری خلق چین را تأسیس کردند.

۱۶۵۷. ۴ یکی از تحولات مهم جهان پس از جنگ جهانی دوم، به قدرت رسیدن کمونیست‌ها در چین بود.

۱۶۵۸. ۳ پس از پایان جنگ جهانی دوم، شوروی تسلط سیاسی - نظامی خود را بر اروپای شرقی اعمال کرد.

۱۶۲۴. ۳ حکومت استالین با اجرای برنامه‌های جدید، تغییر و تحول چشمگیری در شوروی ایجاد کرد و برخی کشورها مانند انگلستان به اتکای منابع خود و ثروت مستعمراتشان تا حدودی از عهده بازسازی پس از جنگ جهانی اول برآمدند.

۱۶۲۵. ۱ یکی از برنامه‌های استالین، طرح اشتراکی کردن مزارع کشاورزی بود که با اعمال قدرت و خشونت ادامه یافت.

۱۶۲۶. ۱ اساس برنامه صنعتی استالین، بر تولید کالاهای سرمایه‌ای و سلاح‌های جنگی استوار بود و با وجود بی‌اعتمادی و دشمنی که میان شوروی و آلمان وجود داشت، دو کشور با یکدیگر پیمان عدم تجاوز امضا کردند.

۱۶۲۷. ۲ حکومت استالین در عرصه سیاست خارجی به دنبال گسترش مرزها و تسلط بر برخی کشورها و سرزمین‌های اروپای شرقی بود. با وجود بی‌اعتمادی و دشمنی که میان شوروی و آلمان وجود داشت، دو کشور با یکدیگر پیمان عدم تجاوز امضا کردند.

۱۶۲۸. ۲ حکومت ایتالیا پس از جنگ جهانی اول مشروطه بود و موسولینی رهبری حزب کوچک موسوم به فاشیست‌ها را بر عهده داشت.

۱۶۲۹. ۳ موسولینی تا حدود زیادی به وعده‌های خویش درباره کاهش بیکاری و تورم و پایان دادن به اعتصاب‌ها عمل کرد. از این رو تا زمانی که ایتالیا درگیر جنگ جهانی دوم نشده بود، بسیاری از مردم این کشور شیفته وی بودند و از اینکه با رهبری او کشورشان در ردیف قدرت‌ها بزرگ قرار گرفته، به خود می‌بالیدند.

۱۶۳۰. ۱ در بُعد روابط خارجی، موسولینی سودای احیای دوباره امپراتوری روم باستان و تسلط بر دریای مدیترانه و شمال آفریقا را در سر می‌پروراند. تجاوز نظامی این کشور به ایتالیایی در آفریقا با تکیه بر همین تفکر صورت گرفت.

۱۶۳۱. ۳ پس از شکست آلمان در جنگ جهانی اول و پناهنده شدن امپراتور وقت آلمان به هلند، حکومت جمهوری در این کشور بر سر کار آمد و مسئولیت تأمین امنیت داخلی به عهده سازمان پلیس مخفی موسوم به گشتاپو بود.

۱۶۳۲. ۴ هیتلر، مسئولیت تأمین امنیت داخلی را به عهده سازمان پلیس مخفی موسوم به «گشتاپو» گذاشت و بر لغو پیمان ورسای و تجدید غرور و اقتدار ملی تأکید می کرد.

۱۶۳۳. ۴ هیتلر پس از به دست گرفتن زمام امور، قرارداد ورسای را لغو کرد و برنامه‌های اقتصادی و عمرانی گوناگونی را به اجرا درآورد. ساخت شبکه وسیعی از جاده‌ها و راه‌آهن، ایجاد مؤسسات عمومی و راه‌اندازی کارخانه‌های بزرگ، به خصوص صنایع تسلیحاتی از جمله طرح‌های عمرانی و اقتصادی بود که به اجرا درآمد.

۱۶۳۴. ۳ هیتلر عقیده داشت که آلمان برای به دست آوردن فضای حیاتی، باید سرزمین‌هایی را در اروپا فتح کند.

۱۶۳۵. ۳ هیتلر عقیده داشت که آلمان برای به دست آوردن فضای حیاتی، باید سرزمین‌هایی را در اروپا فتح کند.

۱۶۳۶. ۳ کشورهای شوروی، ایتالیا و آلمان در فاصله جنگ جهانی اول و دوم با انگیزه‌های متفاوت درصدد گسترش مرزها، فتح سرزمین‌های جدید و تسلط بر برخی کشورها بودند.

۱۶۳۷. ۱ در پی اصلاحات موسوم به انقلاب میجی که توسط مونتسوهیتوروی داد، در نیمه دوم قرن نوزدهم میلادی، حکومتی کاملاً مرکزی در ژاپن برپا شد.

۱۶۳۸. ۴ نخستین اولویت‌ها پس از انقلاب میجی، تغییر وضع ناتوان ژاپن در رویارویی با خطر جهانگشایی غربی و جبران عقب‌ماندگی‌های نظام قبلی بود.

۱۶۳۹. ۴ از آنجا که اقتصاد ژاپن وابسته به واردات مواد خام بود، رشد صنعتی این کشور با قدرت نظامی و دریانوردی ارتباط تنگاتنگی داشت. ژاپن پس از خروج از جامعه ملل به چین لشکر کشی کرد و به همراه آلمان و ایتالیا کشورهای محور را شکل دادند.

۱۶۴۰. ۱ ژوزف استالین در سال ۱۹۲۴ م روی کار آمد، بحران اقتصادی آمریکا مربوط به سال‌های ۱۹۲۹ - ۱۹۳۲ م بود و موسولینی در سال ۱۹۲۲ م در ایتالیا به قدرت رسید.

همچنین برخی از شخصیت‌های ایرانی هوادار دولت‌های محور و تعدادی از آلمانی‌های فعال در ایران را بازداشت کردند. دولت‌های اشغالگر تعهد کرده بودند که آذوقه و غله مورد نیاز مردم ایران را نیز تأمین کنند.

۱۶۷۳. ۴ محمدرضاشاه پهلوی در ابتدای سلطنتش به منظور تحکیم جایگاه خویش در هنگام ادای سوگند در مجلس شورای ملی متعهد شد که مطابق قانون اساسی به‌عنوان یک پادشاه مشروطه، فقط سلطنت کند نه حکومت. همچنین املاکی را که پدرش تصرف کرده بود، در اختیار دولت گذاشت تا آن‌ها را به صاحبانشان بازگرداند. علاوه بر این به مراجع تقلید اطمینان داد که حجاب را محدود یا ممنوع نخواهد کرد.

۱۶۷۴. ۱ در فاصله سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲، شاه فقط بر ارتش مسلط بود و نظارت اداری و اجرایی کشور در اختیار دولت و مجلس بود. اعیان و اشراف زمین‌دار و غیرزمین‌دار در مجلس، هیئت دولت و در سطح محلی، قدرت و نفوذ زیادی داشتند و مطبوعات و احزاب نیز به‌صورت گسترده در تحولات سیاسی و اجتماعی نقش مؤثری داشتند.

۱۶۷۵. ۴ نمایندگان مجلس شورای ملی (دوره چهاردهم) به پیشنهاد دکتر محمد مصدق طرحی را به تصویب رساندند که دولت را از مذاکره و انعقاد قرارداد با کشورهای خارجی در خصوص نفت ایران بدون تأیید و تصویب مجلس منع می‌کرد.

۱۶۷۶. ۳ سیاست موازنه منفی یعنی ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو که از طرف دکتر مصدق مطرح گردید.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ گرچه بخش اول پاسخ صحیح است اما این سیاست از سوی آیت‌الله کاشانی مطرح نگردید. **۲** و **۴** سیاست موازنه مثبت

۱۶۷۷. ۱ پس از پایان جنگ جهانی دوم، شوروی نمی‌خواست بدون گرفتن امتیاز، نیروهایش را از ایران خارج کند؛ از این رو، احمد قوام (قوام‌السلطنه) نخست‌وزیر وقت، طی موافقت‌نامه‌ای امتیاز نفت شمال را به شوروی واگذار کرد.

۱۶۷۸. ۲ نمایندگان مجلس شورای ملی در مخالفت با اعطای امتیاز نفت شمال به شوروی، دولت را مکلف ساختند که برای گرفتن تمامی حقوق ملی در موضوع نفت جنوب، مذاکره کند و اقدامات لازم را انجام دهد.

۱۶۷۹. ۱ پس از مذاکراتی که میان نماینده دولت ایران با نماینده شرکت نفت ایران و انگلیس با هدف بازنگری در قرارداد نفت جنوب و تأمین منافع ایران صورت گرفت، قرارداد الحاقی تدوین و امضا شد اما اقلیتی از نمایندگان عضو جبهه ملی به رهبری دکتر مصدق با آن مخالفت کردند. از جمله علل مهم مخالفت با این قرارداد الحاقی (گس - گلشائیان) این بود که این قرارداد علاوه بر

نادیده گرفتن حقوق مادی مردم ایران، حاکمیت ملی و استقلال کشور را به نوعی نقض می‌کرد و به تسلط بیگانگان بر منابع و صنعت نفت مشروعیت می‌بخشید.

۱۶۸۰. ۳ پس از اعدام انقلابی رزم‌آرا به دست خلیل طهماسبی، یکی از اعضای جمعیت فداییان اسلام (۱۶ اسفند ۱۳۲۹)، مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی شدن صنعت نفت برداشته شد.

۱۶۸۱. ۱ نمایندگان مخالف قرارداد الحاقی در مجلس شانزدهم، ضمن مخالفت با قرارداد الحاقی گس - گلشائیان، طرح ملی شدن صنعت نفت ایران را پیشنهاد کردند.

۱۶۸۲. ۴ در سال ۱۳۱۲ ش رضاشاه پس از لغو یک‌طرفه قرارداد داری قرارداد دیگری با انگلستان درباره نفت منعقد کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ ۱۳۲۶ ش **۲** ۱۳۲۸ ش **۳** ۱۳۲۳ ش **۴** دکتر مصدق، شاه را از برقراری ارتباط مستقیم با سفرای خارجی منع کرد. دکتر فاطمی وزیر خارجه دولت مصدق تیرباران شد.

۱۶۸۴. ۳ پس از اعدام انقلابی رزم‌آرا به دست خلیل طهماسبی از اعضای جمعیت فداییان اسلام، مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی شدن صنعت نفت برداشته شد.

۱۶۸۵. ۱ دولت ایران به دلیل پرداخت نکردن بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر و غیره توسط انگلستان، با این کشور قطع رابطه کرد و بقیه موارد قبل از این جریان بود.

۱۶۵۹. ۲ حمله آلمان به شوروی (در سال ۱۹۴۱) (د) و حمله نیروهای محور به شرق اروپا و بالکان مقدم بر اشغال ایران بوده است و حمله ژاپنی‌ها به ناوگان آمریکا و به زانو در آمدن ایتالیا و ورود نیروهای متفقین پس از اشغال ایران (مؤخر) صورت گرفته است.

۱۶۶۰. ۴ اشغال کشور مسلمان فلسطین و تأسیس رژیم غاصب اسرائیل، یکی از مسائل مهم خاورمیانه در جهان اسلام در دوره معاصر است.

۱۶۶۱. ۴ تشکیل دولت جعلی اسرائیل در منطقه خاورمیانه و در قلب جهان اسلام، دارای یک هدف بلندمدت استکباری است؛ زیرا ادامه حیات و فعالیت اسرائیل، این تضمین را به صهیونیست‌ها می‌دهد که اگر زمانی دولت اسلامی مقتدری در این منطقه به وجود آمد، اسرائیل با آن مقابله کند و بتواند جلوی نفوذ آن را بگیرد.

۱۶۶۲. ۱ سازمان ملل در سال ۱۹۴۸ م با فشار شبکه صهیونیسم بین‌الملل و حمایت دولت‌های انگلیسی و آمریکا و سکوت بیشتر کشورهای مسلمان، این دولت جعلی را به رسمیت شناختند.

۱۶۶۳. ۲ **بررسی عبارت‌های نادرست: الف** خراب شدن دیوار برلین نماد فروپاشی بلوک شرق است. **د** در دوران قیمومیت انگلستان در سال‌های پس از جنگ جهانی اول، یهودیان بیشتری به این کشور مهاجرت کردند.

درس نهم

پایه دوازدهم

۱۶۶۴. ۳ در زمان مظفرالدین‌شاه، امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز در سرتاسر ایران به مدت ۶۰ سال به یک سرمایه‌دار انگلیسی به نام ویلیام ناکس داری و واگذار شد.

۱۶۶۵. ۴ در زمان مظفرالدین‌شاه، امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز در سرتاسر ایران به مدت ۶۰ سال به یک سرمایه‌دار انگلیسی به نام ویلیام ناکس داری و واگذار شد.

۱۶۶۶. ۴ فعالیت‌های انگلیسی‌ها برای یافتن منابع نفت در مناطق مختلف ایران، با فوران نخستین حلقه چاه نفت در منطقه مسجد سلیمان به نتیجه رسید.

۱۶۶۷. ۱ دولت انگلستان پس از آنکه از ارزش منابع عظیم نفت ایران و اهمیت آن برای نیروی دریایی خود آگاه شد، ۵۱ درصد سهام شرکت نفت پارس و انگلیس را خریداری کرد و حق نظارت کامل بر آن شرکت را به دست آورد.

۱۶۶۸. ۲ پس از انقلاب مشروطه، همواره میان دولت ایران و انگلیس اختلافات دامن‌داری درباره نحوه عملکرد شرکت نفت ایران و انگلیس و پرداخت سهم ایران وجود داشت. در نتیجه چنین اختلافاتی بود که رضاشاه امتیازنامه داری را یک‌طرفه لغو کرد.

۱۶۶۹. ۱ رضاشاه امتیازنامه داری را یک‌طرفه لغو کرد. ایران رتبه سوم ذخایر نفت و رتبه اول مجموع ذخایر نفت و گاز را در دنیا دارد. سپهبد حاجعلی رزم‌آرا در مقام نخست‌وزیر، از سیاست انگلستان جانب‌داری می‌کرد و با ملی

شدن صنعت نفت به شدت مخالف بود. پیروزی جنبش‌های ضد استعماری مردم هندوستان علیه انگلستان، تأثیر بسزایی بر خیزش ملت ایران برای طلب کردن و گرفتن حقوق ملی خود داشته است.

۱۶۷۰. ۲ پس از انقلاب مشروطه، همواره میان دولت ایران و انگلیس اختلافات دامن‌داری درباره نحوه عملکرد شرکت نفت ایران و انگلیس و پرداخت سهم ایران وجود داشت. در نتیجه چنین اختلافاتی بود که رضاشاه امتیازنامه داری را یک‌طرفه لغو کرد اما خیلی زود قرارداد نفتی دیگری با انگلستان منعقد نمود.

۱۶۷۱. ۲ در قرارداد نفتی جدیدی که در دوران رضاشاه با انگلیس امضا شد، سهم ایران نسبت به قرارداد قبلی اندکی افزایش یافت و محدوده جغرافیایی قرارداد به میدان‌های نفتی شناخته‌شده جنوب کشور محدود گردید اما در عوض ۳۰ سال (معایب) به مدت قرارداد اضافه شد.

۱۶۷۲. ۴ نیروهای متفقین پس از اشغال ایران در شهریور ۱۳۲۰ و برکناری تبعید رضاشاه از کشور، کنترل مستقیم راه‌های اصلی خلیج فارس به مرزهای شوروی و حفاظت از چاه‌ها و تأسیسات نفت جنوب را به دست گرفتند. آنان

پایه دوازدهم جامع ۱

۱۸۹۷. ۳ رضاقلی خان هدایت در آثار خود از شعر در بیان رویدادهای (خصوصیات ادبی) و از الفاظ مصنوع ادبی (نگارش سخت) استفاده می‌کرد.
۱۸۹۸. ۲ جورج واشنگتن در سال ۱۷۸۹ م به‌عنوان نخستین رئیس‌جمهور آمریکا انتخاب شد. در همین سال (۱۴ ژوئیه ۱۷۸۹ م) مردم اغلب بینوا و خشمگین پاریس با حمله به زندان باستیل انقلاب فرانسه را آغاز کردند.
۱۸۹۹. ۲ بعد از اینکه میرزا ابوالقاسم خان فراهانی به قتل رسید، میرزا آقاسی به صدارت منصوب شد و با روی کار آمدن ناصرالدین‌شاه، میرزا تقی خان فراهانی (امیرکبیر) به این مقام رسید.
۱۹۰۰. ۲ بسیاری از اروپاییانی که در زمان قاجار از ایران دیدن کرده‌اند، از نابودی وضعف مراکز قدیمی و پررونق صنایع دستی ایران خبر داده‌اند (نوشته‌های اروپاییان). بسیاری از معماران می‌کوشیدند در ساخت بناها، قواعد و اصول معماری سنتی را هم‌چنان حفظ کنند. برای نمونه می‌توان به خانه بروجردی‌ها در کاشان اشاره کرد. (بناها و آثار). مقامات آمریکایی در اسناد خود به روابط رژیم پهلوی با رژیم صهیونیستی در دهه ۱۳۴۰ شمسی اشاره کرده‌اند. (اسناد)
۱۹۰۱. ۲ ایجاد عدالت‌خانه‌ها در هر دو مهاجرت صغری و کبری از خواسته‌های مهاجرین بود.
۱۹۰۲. ۲ آلمان از یک سو با هدف مقابله با تهدیدهای خارجی، به‌ویژه خطر حمله فرانسه و از سوی دیگر برای پیشبرد سیاست‌های توسعه‌طلبانه خود در اروپا و فرانسوی دریاهای، با برخی از کشورهای پیمان اتحاد سیاسی و نظامی منعقد کرد.
۱۹۰۳. ۳ سرکوب شیخ خزعل و پیشنهادهای نظام جمهوری در دوران نخست‌وزیری رضاخان و سفر به ترکیه در دوران پادشاهی او صورت گرفت.
۱۹۰۴. ۱ حکومت استالین در عرصه خارجی، به‌دنبال گسترش مرزها و تسلط بر برخی کشورها و سرزمین‌های اروپای شرقی بود.
۱۹۰۵. ۱ نمایندگان مجلس شورای ملی در مخالفت با اعطای امتیاز نفت شمال به شوروی، دولت را مکلف ساختند تا برای گرفتن تمامی حقوق ملی در موضوع نفت جنوب، مذاکره کند و اقدامات لازم را انجام دهد.
۱۹۰۶. ۲ منظور از املاک سلطنتی همان اراضی خاصه است که در دوره صفوی نیز وجود داشت.
۱۹۰۷. ۴ - داشتن افکار مارکسیستی ← سازمان فدائیان خلق - گروهی از جوانان نهضت آزادی ← سازمان مجاهدین خلق - داشتن آرمان برپایی حکومت اسلامی ← حزب ملل اسلامی - اقدام به مبارزه مسلحانه بعد از تبعید امام خمینی ← هیئت‌های مؤتلفه اسلامی
۱۹۰۸. ۳ در شیوه نفوذ جمعی و جریانی، مردم و افراد گروه هدف، به شکلی فکر و زندگی می‌کنند که در مسیر اهداف دشمن قرار دارد و ایجاد جریان‌های فکری مختلف فرهنگی، سیاسی و مذهبی که با باورها، آرمان‌ها و ارزش‌های جامعه هدف متفاوت و مخالف است، از پیامدهای جدی این نوع نفوذ است.
۱۹۰۹. ۳ شورای امنیت سازمان ملل متحد پس از شروع جنگ تحمیلی با صدور قطعنامه‌ای، بدون اینکه تجاوز نیروهای بعثی به خاک ایران را محکوم کند و از دولت متجاوز بخواهد که از مناطق اشغالی عقب‌نشینی نماید، تنها دو کشور را به خودداری از ادامه جنگ و تلاش برای حل مسالمت‌آمیز اختلافات فراخواند.

پایه دوازدهم جامع ۲

۱۹۱۰. ۱ انقلاب مشروطیت تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت و توجه آنان را به ابعاد گوناگون رویدادهای تاریخی و به‌ویژه نقش مردم جلب کرد. این بینش در کتاب تاریخ بیداری ایرانیان، نوشته میرزا محمد ناظم‌الاسلام کرمانی پدیدار شد.
۱۹۱۱. ۲ پس از سقوط صفویان به علت جنگ‌ها و آشوب‌های داخلی و اشغال بخش‌هایی از نواحی غربی و شمالی ایران توسط عثمانی و روسیه، کشاورزی و تجارت ایران دچار ضعف و رکورد شدیدی شد.

۱۹۱۲. ۳ سال‌های نخست سلطنت فتحعلی‌شاه به سرکوب شورش‌های داخلی و تحکیم پادشاهی در خاندان قاجار گذشت.
۱۹۱۳. ۲ در ساخت بعضی از بناها مانند خانه بروجردی‌ها در کاشان، قواعد و اصول معماری سنتی ایرانی حفظ شده و بناهایی مانند کاخ شمس‌العماره بیشتر به تقلید از بناهای اروپایی ساخته شده است.
۱۹۱۴. ۴ دوره دوم مشروطه با فتح تهران به دست مشروطه‌خواهان آغاز شد و دو ویژگی بارز داشت: ۱- اختلاف‌های شدید بین طرفداران مشروطه ۲- مداخله‌های آشکار و سلطه‌گرانه روس و انگلیس در سرنوشت ایران
۱۹۱۵. ۲ اعتراض به قرارداد ۱۹۱۹ ← استعفای وثوق‌الدوله - سرگرم بودن روس‌ها در جنگ‌های داخلی ← انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ - پیروزی بلشویک‌ها در روسیه ← صلح روسیه با متحدین - تشکیل اتحاد و اتفاق سه‌گانه ← ایجاد توازن قدرت جدید در اروپا
۱۹۱۶. ۲ تغییر سلطنت در ایران مورد تأیید برخی از روشنفکران بود. آن‌ها بر این باور بودند که در سایه امنیت اولیه و سرکوب‌هایی که رضاشاه به وجود آورده بود، می‌توان برنامه‌هایی را برای برخی تغییرات یا اصلاح امور در ایران پیاده کرد.
۱۹۱۷. ۱ پس از جنگ جهانی اول، حکومت ایران در نهایت ضعف و انحطاط سیاسی و اقتصادی بود و دولت مرکزی توان اعمال حاکمیت در بسیاری از مناطق کشور را نداشت و شورش‌هایی در گوشه و کنار مملکت در حال شکل‌گیری بود.
۱۹۱۸. ۴ در دو کشور آلمان و ایتالیا در فاصله دو جنگ جهانی، حکومت‌های خودکامه تک‌حزبی و نظامی روی کار آمدند که در آلمان نازیسم و در ایتالیا فاشیسم قدرت را در دست گرفت.
۱۹۱۹. ۲ در تهران بعد از برگزاری نماز عید فطر (۱۳ شهریور) تظاهرات گسترده‌ای صورت گرفت. حکومت پهلوی برای جلوگیری از ادامه تظاهرات و اعتراضات در روز جمعه، ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ در تهران و چند شهر دیگر حکومت نظامی اعلام کرد.
۱۹۲۰. ۱ - اقامت چندماهه امام در فرانسه دو نتیجه مهم برای انقلاب داشت: - ایشان با استفاده از امکانات تبلیغی، مصاحبه و سخنرانی جنایات حکومت پهلوی را افشا کردند. - امکان ملاقات مبارزان با رهبری انقلاب فراهم آمد و پیام‌های امام با شتاب بیشتری در ایران منتشر شد.
۱۹۲۱. ۲ دکتر مصدق نماینده مجلس شورای ملی و از مخالفان خلع قاجاریه از سلطنت بود و در دوره شانزدهم مجلس شورای ملی، با قرارداد الحاقی گس - گلشائیان مخالفت کرد.
- بررسی عبارت‌های نادرست:** ب در مجلس شورای ملی به تغییر سلطنت از قاجاریه به پهلوی رأی نداد. د نماینده دوره چهاردهم مجلس شورای ملی و طرفدار سیاست موازنه منفی بود.
۱۹۲۲. ۴ یکی از اقدامات سازمان مجاهدین خلق، تهاجم به داخل خاک ایران پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ بود.

پایه دوازدهم جامع ۳

۱۹۲۳. ۱ اگرچه محمدحسن خان اعتمادالسلطنه تاریخ‌نویسی درباری بود، اما گام‌های بلندی در حوزه تاریخ‌نویسی عصر قاجار برداشت و سعی کرد آثار خود را تا حدودی از پرده‌پوشی‌ها و مداحی‌های رایج مورخان رسمی دور سازد. محمدجعفر خورموجی نیز از منتقدان تملق‌گویی بود.
۱۹۲۴. ۴ استقلال آمریکا (۱۷۸۳ م) قبل از انقلاب کبیر فرانسه (۱۷۸۹ م) و بعد از انقلاب باشکوه انگلستان (۱۶۸۸ م) بود.
۱۹۲۵. ۱ ناصرالدین‌شاه، مدرسه دارالفنون را نماد ترقی قلمداد می‌کرد و علاقه فراوانی به انتشار کتاب و روزنامه داشت.

ایران بعد از صفوی

روی کار آمدن نادر و سقوط سلسله افشاریه

۱. شروط نادر برای پذیرش سلطنت:

- موروثی شدن سلطنت در خاندان او
- عدم حمایت بزرگان از خاندان صفوی
- رفع اختلافات مذهبی با دولت عثمانی

۲. عوامل سقوط نادر و حکومت افشاریه:

- اشغال بیوسته نادر به جنگ
- مالیات‌های سنگین
- بدگمانی به همه

سلسله زندیه تا عصر لطفعلی خان

۱. مرگ نادرشاه ۲. اتحاد قبایل لر ۳. شکست مدعیان قدرت توسط کریم خان زند ۴. تسلط بر مناطق مختلف ایران ۵. کنار زدن مدعیان قدرت ۶. تأسیس سلسله زندیه
- با مرگ کریم خان زند به دلیل: ۱. جنگ داخلی بین جانشینان کریم خان ۲. فروپاشی سیاسی و اجتماعی ۳. اشتباهات لطفعلی خان ← هجوم آقامحمدخان به شیراز

دوازدهم - درس ۲

۵۵

مشروطه

مشروطه یعنی حکومت بر مدار و محور قانون

۱. نوعی جنبش سیاسی و اجتماعی گسترده بود.
۲. در زمان مظفردالدین شاه آغاز و در دوران محمدعلی شاه به پار نشست.
۳. آرمان آن، تبدیل حکومت خودکامه به حکومت قانون محور بود.
۴. خواسته مشروطه خواهان اداره کشور توسط سلطنتی مشروط به قانون و تحت نظارت نمایندگان مجلس بود.

زمینه های بروز

۱. زمینه های سیاسی: ضعف داخلی و شکست از کشور روسیه و از دست رفتن مناطقی از ایران / پیروزی ژاپن بر روسیه (۱۹۰۳ م).
۱. زمینه های اقتصادی: به دلیل رکود اقتصادی، صنایع محلی تعطیل شد، بیکاری افزایش یافت و ناآرامی گسترش پیدا کرد.
۲. زمینه های فکری: ترویج اندیشه های نو درباره حکومت و نشر آثار انتقادی، چاپ روزنامه های مختلف و اعلام علل عقب ماندگی ایران، عرض اندام روشنفکران.

دوازدهم - درس ۵

۵۷

جهان در آستانه دوران معاصر

انقلاب چیست؟ دگرگونی سریع و بنیادی همراه با تغییرات اساسی در ساختارهای سیاسی و گاه اجتماعی در یک کشور؛ مثل انقلاب کبیر فرانسه، انقلاب باشکوه بریتانیا و حتی انقلاب صنعتی که کل جهان را زیر و زبر کرد.

استعمار چیست؟ استعمار در لغت به معنی طلب عمران و آبادانی است. کشورهای استعماری برای بهره برداری از ثروت های طبیعی و انسانی ضعیف از این عنوان بهره می بردند.

کشورهای تضعیف شده

- ایران
- عثمانی
- گورکانی

جهان در آستانه دوران معاصر

کشورهای در حال رشد و شکوفایی

- فرانسه
- روسیه
- انگلستان

دوازدهم - درس ۴

۵۹

جنگ جهانی اول

• رشد استعمار سبب بروز اندیشه های ناسیونالیسم (ملی گرایی) و آزادی خواهی شد. ایتالیا، آلمان، لهستان، صربستان، مجارها، فرانسوی ها... هر یک در صدر احیای نظام سیاسی، اجتماعی و ملی خود برآمدند، اما این احیاءگری ها یک نتیجه داشت و آن دست درازی به خاک دیگر کشورها و نیز از سوی دیگر تلاش برای حفظ سرحدات مرزی خود بود.

نتیجه تشکیل اتحاد (آلمان، اتریش، مجارستان و ایتالیا) و اتقاق (فرانسه، انگلستان و روسیه)

مهم ترین علل بروز جنگ بزرگ (جنگ جهانی اول)

۱. اختلافات مرزی آلمان و فرانسه
۲. مسابقه تسلیحاتی
۳. رقابت بر سر مستعمرات
۴. اقدام برای توسعه نفوذ و دخالت در بالکان

مهم ترین پیامدهای جنگ بزرگ اول

۱. پیمان صلح ورسای
۲. تشکیل جامعه ملل
۳. تلفات و خسارت های انسانی و اقتصادی

دوازدهم - درس ۶

۶۱

پهلوی ها و تحولات ایران

• به دنبال سفر احمدشاه به اروپا، زمینه برای جولان رضاشاه فراهم شد، قدرت را به دست گرفت و اذهان عمومی را به نفع خود جلب کرد. **نتیجه** حکومت پهلوی تأسیس گردید.

اقدامات رضاشاه

- بازگشت به حکومت استبدادی
- ایجاد ارتش منظم
- احداث خط آهن سراسری
- اسکان عشایر
- کشف حجاب

• پادمان باشد در خلال جنگ جهانی اول رضاشاه به آلمان گرایش داشت.

دوازدهم - درس ۷

۶۳

انقلاب اسلامی

مهم ترین رویدادهایی که پیش از انقلاب اسلامی رخ داد عبارتند از:

۱. **قیام ۱۵ خرداد:** سخنرانی امام ← خشم رژیم پهلوی، دستگیری امام، انتقال امام از قم به تهران
۲. **مخالفت با کاپیتولاسیون و تبعید امام خمینی:** سخنرانی امام در ۴ آبان ۱۳۴۳ ← در سحرگاه ۱۳ آبان امام در قم دستگیر و به ترکیه تبعید شد، اقامت امام در ترکیه ۱۱ ماه به طول انجامید و در ادامه به عراق فرستاده شدند.
۳. **انتشار مقاله توهین آمیز نسبت به امام خمینی:** ۱۹ دی در قم قیامی روی داد که با سرکوب مواجه شد؛ سپس به تبریز و سایر شهرها سرایت کرد. پیام قیامها: تجدید عهد با رهبر انقلاب، افزایش تنقیر از رژیم شاهنشاهی
۴. **هجرت امام به فرانسه:** منجر شد به: ۱. استقاده از امکانات تبلیغی، مصاحبه و سخنرانی ۲. امکان ملاقات مبارزان با رهبر انقلاب ۳. شتاب بیشتر انتشار پیام های امام در ایران

دوازدهم - درس ۱۰

۶۵

نظام جمهوری اسلامی ایران

• طی همه پرسی ۱۲ فروردین ۱۳۵۸، ۹۸٪ رأی دهندگان به نظام جمهوری اسلامی رأی مثبت دادند.

- اولین انتخابات ریاست جمهوری: بهمن ۵۸

- اولین رئیس جمهور: بنی صدر

- اولین انتخابات شورای مجلس اسلامی: اسفند ۵۸

- اولین نخست وزیر: محمدعلی رجایی

نهادهای انقلابی و وظایف آن ها عبارت بود از

۱. کمیته انقلاب اسلامی: حفظ نظم، امنیت و دستگیری سران رژیم پهلوی
۲. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: پاسداری از آرمان های انقلاب
۳. جهاد سازندگی: عمران، آبادی، رفع فقر و محرومیت
۴. کمیته امداد امام خمینی: حمایت از محرومان و مستضعفین
۵. نهفت سوادآموزی: ترویج فرهنگ سوادآموزی، کاهش و رفع بی سوادی
۶. دادگاه انقلاب اسلامی: رسیدگی به پرونده مقامات رژیم سابق

دوازدهم - درس ۱۱

۶۷

جنگ تحمیلی و دفاع مقدس

• در شهریور ۱۳۵۹ دستور حمله به ایران از طرف صدام صادر شد و به دنبال آن ارتش عراق از زمین و آسمان به ایران حمله کرد.

اهداف حملات

- حاکمیت بر اروندرود
- جدایی جزایر سه گانه ابوموسی، تنب کوچک و بزرگ و استان خوزستان
- تضعیف و نابودی انقلاب اسلامی
- رسیدن به رهبری جهان عرب
- ایقاع نقش ژاندارمری در منطقه

• در تیر ۱۳۶۷، امام قطعنامه ۵۹۸ را امضا و صدام نیز در ۲۹ مرداد آن را امضا کرد.

۱. به رسمیت شناخته شدن قرارداد الجزایر در نامه صدام به حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس جمهور وقت
۲. بازگشت آسرا به ایران
۳. معرفی شدن عراق به عنوان متجاوز و آغازکننده جنگ توسط سازمان ملل متحد

دوازدهم - درس ۱۲

۶۹

نقش امام خمینی و مردم در دفاع مقدس

- **امام خمینی:** ۱. اهتمام فراوان ایشان بر تقویت بینة دفاعی و حمایت های ایشان برای بالا بردن کیفیت و کمیت امکانات و تجهیزات نظامی و تأمین بودجه های جنگ
- ۲. ایجاد تحول در روح و روان جوانان
- ۳. تبدیل کردن میدان نبرد به صحنه رشادت و شجاعت جوانان ایرانی با تمسک به مقایم جهاد و شهادت و یادآوری حماسه عاشورا
- **نتیجه رهبری امام خمینی در دفاع مقدس:** جلوه های زیبایی از ایثار و فداکاری در راه دین و میهن و همچنین تقویت انگیزه جهاد و روحیه شهادت طلبی در میان جوانان ایرانی به نمایش گذاشته شد.

دوازدهم - درس ۱۴

۷۱

- با مرگ کرامل، پارلمان انگلستان و نظام سلطنتی درگیر شدند که در نهایت به پیروزی پارلمان ختم شد. این پیروزی را انقلاب باشکوه خواندند.
- طبقات متوسط جامعه فرانسه به همراه متفکران و روشنفکران انقلابی را در فرانسه رقم زدند که به انقلاب کبیر معروف شد.
- روسیه که کشوری عقب‌مانده بود با اقدامات پتر کبیر، ره صدساله را یک شبه رفت.

اقدامات پتر کبیر

- استخدام کارشناسان
- تأسیس مدارس و دانشگاه‌های جدید
- تقویت ارتش و نیروی دریایی
- تلاش برای گسترش ارضی
- تلاش برای دستیابی به آب‌های آزاد

روند نهفت مشروطه

- ۱ ماجرای نوزیلژیکی
 - ۲ اعتراض شهرها
 - ۳ ماجرای بانک استقراضی
 - ۴ به چوب بستن بازرگانان
 - ۵ مهاجرت صغری
 - ۶ مهاجرت کبری
 - ۷ بست‌نشینی در سقارت انگلستان
- انگلیس موافق مشروطه بود و روسیه مخالف آن

قاجاریه

- با مهم‌ترین پادشاهان و تحولات آن زمان آشنا شوید:
۱. آقامحمدخان ← تأسیس سلسله قاجاریه
 ۲. فتحعلی‌شاه ← به لحاظ داخلی: درگیر شورش‌هایی بود که در نهایت منجر به اتحاد ایران شد. به لحاظ خارجی: درگیری و جنگ با روسیه و فرانسه و انعقاد پیمان‌نامه‌هایی مانند گلستان و ترکمانچای
 ۳. ناصرالدین‌شاه ← شاهی نوگرا بود که سعی داشت همگام با مدرنیته قدم بردارد، اما نشد.
 ۴. مظفرالدین‌شاه ← تلاش برای برقراری نظام مشروطه
 ۵. محمدعلی‌شاه ← برقراری مشروطه و استبداد صغیر
 ۶. احمدشاه ← ضعف حکومت قاجاریه و ظهور رضاخان

دوازدهم - درس ۲

۶۰

روزشمار انقلاب

- ۱۲ بهمن: ورود امام به ایران
- ۱۵ بهمن: انتخاب مهندس بازرگان به نخست‌وزیری دولت موقت و تقاضای امام از مردم جهت حمایت از ایشان
- ۲۰ بهمن: ۱. پیوستن نیروهای هوایی به مردم
۲. حمله گارد شاهنشاهی به نیروهای هوایی
۳. تبدیل شدن تهران به شهر نظامی
- ۲۱ و ۲۲ بهمن: ۱. اجرای حکومت نظامی توسط رژیم پهلوی
۲. امام حکومت نظامی را غیرقانونی اعلام کرد.
۳. مردم با کمک ارتشیان انقلابی، مراکز نظامی را تصرف کردند.
۴. رادیو و تلویزیون در اختیار مردم قرار گرفت.
۵. پایان سلسله پهلوی

دوازدهم - درس ۵

۵۸

محمدرفاشاه

- وی جانشین رضاشاه بود. او در مجلس به‌عنوان پادشاه مشروطه که سلطنت می‌کند نه حکومت، ادای سوگند کرد و به مراجع تقلید اطمینان داد که کاری به حجاب نخواهد داشت.
 - کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، مهم‌ترین حادثه دوران حکومت محمدرضا پهلوی بود.
- عوامل خارجی کودتا: آمریکا و انگلیس
 - عوامل داخلی: اشرف پهلوی و شخص شاه
 - نتیجه کودتا:
 - نخست‌وزیری زاهدی
 - دستگیری و محاکمه دکتر مصدق و همراهانش
 - غیرقانونی شدن احزاب و گروه‌های سیاسی و روزنامه‌های مخالف

دوازدهم - درس ۱۰

۶۶

مردم

- ۱ حضور مستقیم در خط مقدم جبهه و نبرد با دشمن متجاوز
 - ۲ مشارکت در تأمین بخشی از هزینه‌های مادی جنگ از طریق کمک‌های داوطلبانه، به‌ویژه تهیه و تدارک پوشاک و خوراک برای رزمندگان
- نکته:** ۱. زنان ایرانی نقش مهمی در هشت سال دفاع مقدس بر عهده داشتند و کمک فراوانی به پیش برد و موفقیت عملیات رزمندگان کردند.
۲. معلمان و دانش‌آموزان نیز نقش چشمگیری در هشت سال دفاع مقدس داشتند.

جنگ جهانی دوم

مهم‌ترین مشکلات بین دو جنگ

- صلح ناپایدار
- ناخشنودی از معاهده ورسای
- ضعف جامعه ملل
- بحران اقتصادی
- ظهور حکومت‌های خودکامه

کشورهای آسیب‌دیده مثل آلمان و کشورهای جویای نام و نوظهور در زمینه قدرت مثل ژاپن زمینه‌ساز جنگ جهانی دوم شدند.

- جنگ جهانی دوم با اعلام جنگ انگلستان و فرانسه به آلمان آغاز شد و با بمباران اتمی هیروشیما و ناگاساکی و در نتیجه اعلام آتش‌بس به پایان رسید.

نتایج جنگ: ۱. تلفات جانی متعدد ۲. خرابی‌های بسیار در اروپای مرکزی، شرقی، چین و ژاپن ۳. گرسنگی، بیماری‌های مسری، آوارگی و اختلال‌های روحی و روانی

دوازدهم - درس ۹

۶۴

مهم‌ترین توطئه‌های داخلی و خارجی عبارت‌اند از:

- ۱ ایجاد آشوب و ناامنی
 - ۲ ترور شخصیت‌های مهم مردمی
 - ۳ حمله نظامی آمریکا به طیس
 - ۴ طراحی کودتا از سوی دشمنان خارجی و منافقین
- آیت‌الله سید علی خامنه‌ای در ۱۰ مهر ۱۳۶۰ به عنوان رئیس‌جمهور انتخاب شدند.
- در دوران ایشان، ثبات و امنیت بیشتر شد، توان و موفقیت در جنگ افزایش یافت و در سال ۱۳۶۲ دانشگاه‌ها که از پیروزی انقلاب تعطیل بود، بازگشایی شدند.

دوازدهم - درس ۱۲

۷۲

دوازدهم - درس ۱۱

۶۸

۷۰